TÜRK SOLU

125 Kuruş
19 Kasım
1968
Yıl: 2
Sayı: 53

icazetli «sosyalizm» iflâs etmiştir!

EMRİNDEKİ POLİSLERLE, geceyarısı Büyük Millet Meclisini bastığı için Meclis kürsüsünde hesap vermeye çağrılan Adalet Partisi İçişleri Bakanı Faruk Sükan, kendisini savunurken, «Ben Mahkeme-i Kübra'da hesap veririm. O mahkeme hakkımda hüküm verebilir» anlamında sözler söylemişti.

Şimdi de TİP Büyük Kongresi'nden sonra dinmeyen parti içi kaynaşma ile ilgili olarak ve özellikle Çetin Altan'ın suçlamaları karşısında M.A. Aybar, «Kişilerin çalışmalarından ötürü hükmü tarih verir» demektedir.

Bilincisi (Sükan), hem suçlu hem sofu bir kimsenin psikozu içinde işi öteki dünyaya havale etmektedir. Sükan'ın bu sözlerini bir rastlantı saymamak gerekir, çünkü dudaklarındaki sahte gülümsemeye rağmen, Sükan fikrindeki sağcı politikacıların içleri rahat değildir. Türk halkına karşı işledikleri günahların hesabını bir gün kendilerinden sorulacağı korkusu içindedirler. Eğer talihli iseler öteki dünyada «mahkeme-i kübrada», eğer talihsizseler bu dünyada bir Yüce Divan önünde...

İkincisi «Aybar», işi tarihe, yani daha uzak bir geleceğe havale etme kurnazlığını göstermektedir.

Ama Aybar için, tarihten önce, Türkiye devrimcileri, Türkiye sosyalistleri hüküm vermişlerdir:

Aybar sosyalizme küfreden; Türkiye'nin sosyalizm tarihini kötüleyen ve inkâr eden; hasımlarına karşı, Amerikan emperyalizminin ideolojik ihraç malı anti - komünizmin silâhından yararlanan; en basit ahlâk kurallarını bile hiçe sayarak işbirlikçi sermaye ve feodal ağa çevrelerini temsil eden bir iktidarın baskı kuvvetlerine jurnalcılık eden anti - demokratik 141. ve 142. ci maddelerin gölgesinde icazetli sosyalist eylemin ortaya çıkardığı bir politikacı tipidir. Aybar, her ağzına aldığında kutsal sosyalizm sözcüğünü kirleten bir kimsedir.

Aybar'ın son günlerde iyice açığa çıkan gerçek kimliği, kurulu düzenin bekçisi durumunda olan kurumlar tarafından daha başından beri bilinmekteydi. Arşivler, dosyalar onların elleri altındadır. Bu kurumlar 27 Mayıs'tan sonraki sola açılış döneminde solcu a-

icazetli «sosyalizm» iflâs etmiştir!

kımış bekçiliğini ettikleri kurulu sömürü düzeni için en az zararlı mecralara sürükleyebilmek amacıyla, kendi açılarından tehlikeli saymadıkları ve ilk «hööt» değişte yelkenleri suya indirecek olan göstermelik bir «lider» aramışlardır. Ve bu sahte «sosyalist lider.» Aybar'ın şahsında bulmuşlardır. Üçü polis ajanı olduğu resmen tesbit edilmiş, 12 sendika yöneticisinin (ki bunlar Menderes zamanında, Brown'un menejerliğiyle sivrilmiş sendika liderleriydi) küçük partilere şans tanıyan yeni seçim kanununun kabulünden sonra kurdukları TİP'in liderliğine Mehmet Ali Aybar'ı oy birliğiyle seçmeleri bir raslantı değildir. Mihri Belli'nin toprak reformunu savunan ılımlı bir yazısından ötürü Harbiye'nin tecrit hücrelerine atıldığı, ünlü yazar Aziz Nesin'in sudan bir sebeple aynı kadere uğratıldığı bir dönemde, Aybar'a bir parti lideri olarak sosyalist eylemde bulunma imkânlarının tanınmasını olağan saymak için devrimci uyanıklıktan nasibi olmamak gerekir.

Ve şimdi, Aybar balonunu şişiren çevreler, bu balonun söndürülmesine göz yumma eyilimindedirler. Aybar'a «Hööt» denmiştir ve Aybar yelkenleri suya indirmiştir. «Hürriyetçi Sosyalizm», «Türkiye Sosyalizmi», «Güleryüzlü Sosyalizm» gibi, iki sosyalist broşür okumuş olan bir delikanlının bile gülünç bulacağı demagojiler, statükoya bağlılık adı içmeler hep bu yelken indirmenin belirtileridir.

Ve şimdi Aybar ve kliniğinin, sosyalizme düşman olan güçlerin çıkarlarına uygun olarak, sosyalist safhalarda meydana getirdikleri kargaşalık son haddine varmış bulunmaktadır. Her kafadan bir ses çıkmaktadır. Sosyalist safhalarda tam bir anarşi hüküm sürmektedir. Bu kargaaşlığa bir an önce son vermek için kendisine düşeni yapmak her namuslu Türk devrimcisinin görevidir. 141. ve 142. maddeler gölgesinde icazetli sosyalizm iflâs etmiştir Türkiye'de. Ve bundan sonra kimse, Aybar'a başrolü oynatılan oyuna benzer bir oyunu sahneye koyamıyacaktır. Aybar artık bir siyasî ölüdür diye, suyu sıkılan ve tarihin çöplüğüne atılan bir limon kabuğudur diye, aynı rolü tekrarlamaya özenenler varsa, çok yanılmaktadırlar.

Herkes şunu iyice anlamalıdır:

1 — Türkiye'de sosyalist akım, ancak bilimsel sosyalizme dayanan (lâfta değil eylemde dayanan) gerçek bir sosyalist akım olabilir. Yoksullar ülkesi olan Türkiye'de zengin Batı toplumlarının oportünist akımları için gerekli iktisadî temel yoktur. Türkiye'nin yarım yüzyıllık sosyalizm tarihi bu gerçeği kanıtlar.

2 — Türkiye'de sosyalist akım, havada, köksüz bir akım olamaz. Mutlaka Türkiye'nin sosyalizm tarihine dayanmak zorundadır.

3 — 141. ve 142. maddeler, seçim kanunu, partiler kanunu v.s. gibi antidemokratik kanunlar gölgesinde bir sosyalist akımı gerici güçlerin hazırladıkları bir ortamı olup bitti sayan bir «sosyalist» örgütü bundan böyle Türkiye'de kimse ciddiye almıyacaktır.

4 — Türkiye'de sosyalistler, Aybar ve şürekâsının, eylemde oportünizm ve yılgınlık, lâfta scol gevezelik biçiminde beliren ihanetlerinin bilincindedirler. Onun için Türkiye'de sosyalist akım ancak sosyalizmin biliminin emrettiği gibi bütün güçleri emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı birleştiren ve devrim yolunda ilk adım olarak millî demokratik devrim sloganı, «Tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye» sloganı altında her içtenlikle, «Türküm» diyeni toplayan bir akım olabilir.

Türk Solu'ndan Okurlara

Türk Solu elinizdeki sayıyla 2. yılına girmektedir. Ardımızda gazetecilik yönüyle belki zayıf, fakat devrimci mücadelede sarsılmaz bir inancın ve doğru bir devrimci görüşün belgeleriyle dolu 52 sayı bıraktık.

Türk Solu, 52 sayı çıkabilmek için, sayfalarını bir avuç inançlı devrimcinin geceli gündüzlü çabalarıyla doldurdu. Ve gene 52 sayı çıkabilmek için, devrimci bir kitlenin malî imkânlarını zorladı. Ama Türkiye'de «tam bağımsız gerçekten demokratik Türkiye» şiarının güçlü ve sarsılmaz bir inançla haykırılabilmesi ancak böyle mümkün oldu.

Türk Solu çıktığı günden itibaren çeşitli zorluklarla karşılaştı. Bu zorlukların en dikkate değeri ise, TİP yöneticiliğinin örgüte empoze ettiği boykottu. Bu empoze TİP bünyesinde yer alan, henüz yeterince bilinçlenmemiş üyeler üzerinde gerçekten etkili oldu. Ve okur sayımızı bu yüzden güçlükle yükseltebildik. Ama herşeye rağmen yükselttik.

Bugün birinci yılımızı doldurmuş bulunuyoruz. Yeni yılda yeni bir biçimle karşınıza çıktık. Bu yeni biçim içinde muhtevayı da kuvvetlendirmek için elimizden geldiğince çalışacağız. Ama bu konuda en büyük yardımcı hiç şüphesiz ki sizlerin ilgisi ve desteği olacaktır. Bu ilgi ve desteği gerçek devrimcilere yaraşır biçimde aktif olarak sağlayacağınıza eminiz.

Dergimiz yeni şekliyle 125 kuruş olmuştur. Abone fiatı, yurt içinde yıllık 40 liraya, yurt dışında ise bu fiyata posta ücreti de eklenerek Avrupa için 80, Amerika için 170 liraya çıkarılmıştır. Bu artışlar malî zorunlukların sonucudur.

Değerli okuyucular;

Dergi ile sizler arasındaki bağı geliştirebilmek, sizlerin de katkıda bulunmanızı sağlamak amacıyla bundan böyle bu sütunlarda sizlerden aldığımız mektup ve yazıları yayınlıyacağız. Pek tabiî gönderilen bütün mektup ve yazıları yayınlamak imkânı yoktur. Bu konuda objektif olmaya çalışarak seçmeler yapacağız. Böylece okuyucunun sesini de mümkün olduğu kadar duyurmaya çalışacağız.

Bütün okuyucuları, Türk Solu'na abone ve yeni okuyucu kazandırma çabasına çağırır, devrimci mücadelelerinde başarılar dileriz.

BORA GÖZEN

İLÂN

Demokratik Devrim Derneğimiz olağan Genel Kongresi 23 Kasım Cumartesi 9.30 da Dernek lokalinde, nisap temin edilemezse **24 Kasım Pazar günü Saat 9.30 da Dolapdere Çit iki düğün salonunda yapılacaktır.** Bütün üyelere duyurulur.

Demokratik Devrim Derneği
Merkez Yönetim Kurulu

Kongre Gündemi

1. Açılış ve yoklama,
2. Kongre Başkanlık Divanı seçimi,
3. İstiklâl Marşı; Atatürk ve Devrim şehitleri İçin saygı duruşu,
4. Komisyon seçimleri (Tüzük, Gençlik ve İşçi sorunları ile ilgili komisyonlar),
6. Raporlar üzerinde tenkitler ve teklifler,
7. Tenkitlere cevap,
8. M.Y.K.'nun ibrası,
9. Komisyon raporlarının kararı bağlanması,
10. Seçimler:
11. Kapanış.

başyazı

Türk Solu ve Millî Demokratik Devrim

Suphi Karaman

> **«Ülkemiz bağımsız ve demokratik bir ülke olmadan Sosyalist devrim gerçekleşemez. Millî, yani Amerikan emperyalizmine karşı, demokratik, yani feodalizme karşı savaş!»**

Türk Solu dergisi, bu sayısı ile, ikinci yılına girmektedir. Milli Demokratik Devrimi amaç edinen Türk Solu, ilk sayısından beri, tam bağımsız, gerçekten demokratik Türkiye için emperyalizme ve yerli işbirlikçilerine karşı devrimci dayanışma ulusal güçbirliğini şiar olarak yürütmüştür. Gerçek demokrasi, halkı kendi iradesinin tatbikî ile, mutluluğa götürecek yönetimdir. Milli iradenin biçimsel deyişlerden arınıp egemen kılınması yoludur. Bu bir düzendir. Demokrasinin soyut kavramlardan sıyrılıp somutlaştığı bir düzen.

Ancak bu düzenin bazı ön koşulları vardır. Gerçekten demokratik düzenin tam bağımsızlık olmadan kurulamıyacağı ve yürütülemiyeceği inancı kesindir. Tam bağımsızlık olmadan demokratik yönetimin ipotek altında bırakılmadığını söylemek mümkün değildir. Yabancı kapitalist çevreler ve yerli işbirlikçileri, karmakarışık bir ekonomik sistemin aracılığı ile, ulusal bağımsızlığı etki altında bulunduran ipoteğin yaratıcılarıdırlar. Kurdukları sömürü, demokratik yönetimi yozlaştırarak, ulusal egemenliği zedelemektedir. Kapitalizmin emperyalizmi, bağımlılık ve demokrasi dışı yönetim, bir kısır dönge halinde, biribirlerini kovalamaktadırlar.

Kapitalizmin emperyalizmi yok edilmedikçe ulusal bağımsızlık elde edilemiyecektir. Ulusal bağımsızlık elde edilemeyince de demokrasi dışı yönetim yok edilemiyecektir. Kısır döngede bu, dış etkenlerden içe doğru oluşumun yönüdür.

Bütün bu nedenlerle, devrimci dayanışma cephesinin savaşı tam bağımsız bir ülke için, gerçekten demokrasi için olarak iki başlı yürütülecektir. Antiemperyalist savaşla tam bağımsızlığa, işbirlikçi ve feodal düzenine karşı savaşla da gerçek demokrasiye ulaşılacaktır. Her ikisi için birden yapılan eylemin adı Milli Demokratik Devrimdir. Türk Solu'nun, solda bulunan bütün güçlerin görevi milli demokratik devrimi gerçekleştirmektir. Anayasa özgürlüklerinin korunması, halkın devrimlere inandırılması ve devrim isteğinin halka indirilmesi milli demokratik devrim için yapılacak savaşın ilk aşamasıdır. Toplumun mutluluğa ulaştırılması, çağdaş yaşama koşullarının elde edilmesi ancak bundan sonra gelecektir. Anayasa özgürlükleri kullanılarak elde edilecek geniş tartışma olanaklarında, çeşitli yurt sorunlarının toplum yararına olan ilişkilerini eleştirmek, doğruyu bulmak, iyi olana yönelmek mümkün olacaktır. Çoğunluğun demokrasi kurallarının şuursuz uygulayıcısı olması önlenecek kendi kaderine sahip çıkması sağlanacak ve çıkarcı davranışların toplumdan gizlenmesine imkân kalmayacaktır. Köylü ve işçı çoğunluğu, kapitalist yoldan kalkınma hayali peşinde olan siyasi örgütlerin kendi yararı ile çeliştiğini farkedecek, işbirlikçi sermayenin eylem alanlarının millileştirilmesinden ve toprak reformundan yana olacaktır.

Türkiye'de milli demokratik devrimin sorunları ve izleyeceği yol, yurdumuzun ve toplumun içinde bulunduğu gerçeklerden çıkarılacaktır. Toplumun ilerlemesine engel olan nedenlerin tarihsel niteliği, yapı ve jeopolitik icaplar uygulanacak metoda milli bir karakter vermektedir. Milli demokratik devrim için ilham kaynağımız halkımızın yaşantısı ve yurdumuzun gerçekleridir. Toplum yararı bu yaşantıdan ve bu gerçeklerden çıkarılacaktır. Doğru devrimci eylem çizisi, ancak Türk toplumunun içinde bulunduğu durumun doğru incelenmesi yolu ile bulunabilecektir. Bu durum ve tablo dehşet vericidir. Bu tabloda yarım milyon köylü ailesinin topraksızlığı, bir buçuk milyon çiftçi ailesinin toprak yetersizliği vardır. Hızla artan nüfus, büyük şehirlere doğru gittikçe çoğalan göç, bu şehirleri çevreleyen gecekondu sorunu, artan işsizlik vardır. Dış ticaretin sınırlı sayıda komprador tüccarının elinde bulunuşu, bu yüzden ve yabancı sermayeden ötürü milli sanayiin kurulmaması, dış ticaret dengesinin gittikçe bozulması, dış borçlanmaların hızla artması, tefecilik ve tarım kesimindeki sömürü düzeni durumu ağırlaştırmaktadır. Yapılmakta olan işler halkın mutluluğunu sağlayacak dengeli bir gelir dağılımı yerine zengini daha çok zengin etmeğe yaramaktadır.

Milli Dekoratik Devrimin amacı bu bozuk düzeni değiştirip ulusal kalkınmanın yollarını açmak ve halkı mutluluğa ulaştırmaktır. Demokratik özgürlükleri ve Anayasanın tanıdığı hakları sonuna kadar emekçi halkın yararına kullanmak ilk demokratik eylemdir. Emperyalizme ve işbirlikçi sermaye çevrelerine karşı dış ticaretin, bankacılığın sigorta şirketlerinin millileştirilmesi, feodalitenin yıkılması, toprak reformu milli demokratik devrimin şiarlarındandır. Bunlar elde edilince tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye kurulacak, toplum yararı emperyalizm - işbirlikçi sermaye - feodal ağa üçlüsünün saldırısından kurtulacaktır. Ekonomik baskıdan arınarak hürleştirilmiş oylar, artık, çıkar yarışmalarının onaylayıcısı değil, halkın mutluluğunun aracısı olacaklar ve gerçek demokrasinin faziletini egemen kılacaklardır. Milyonların hür oyu serbest irade ile sandığa girmek ve oradan sadece toplumun yararı için çıkmak olanağına kavuşacaktır.

Bu amaçlar ve inançlar içerisinde Milli Demokratik Devrim yarının tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye'si yolunda yürümektedir. 1961 Anayasasının kapsamı bu yolun yörüngesidir. Gelecek günler bu yolda yürüyenlerin, devrimcilerin ve gerçek milliyetçilerin olacaktır.

olaylar

İnönü, Kendi Kontrolünde olmazsa ordunun reaksiyonundan Demirel kadar değilse de yine de tedirgindir.

İnönü ve Ecevit

11 Kasım tarihinde İnönü, Ankara-da Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde bir konferans vermişti. Millî Mücadele-den, Lozan'dan, Sovyetler'le ilişkilerden genel olarak dış politikadan, Nato'dan vb. bahsetmişti. Konuşmasını günlük iç politika çekişmelerinin üstünde tut-makla beraber son tahlilde politika yapmıştı. Bir ana muhalefet (!) partisi liderinin üniversitelere gidip en ufak bir tepki ile karşılaşmadan enine bo-yuna iç ve dış politika üzerine konuş-malar yapması CHP ile AP arasında tam bir «bahar havası» estiğinin kesin kanıtıdır. Acaba AP lideri de benzeri ziyaretlere başlayıp, talebeyi yatıştır-makta İnönü'ye yardımcı olacak mıdır? Sanmıyoruz. Süleyman Demirel böyle bir şeye teşebbüs edip, talebelere nu-tuk çekmeye kalksa, ya hepsi birden yerlere yatıp gülme nöbeti geçirecek veya kendisi çok zor durumlara düşüp, toplum polisinin himayesinde kalaba-lıktan sıyrılmanın yollarını arayacaktır.

Huzurun temini için AP nin yaşlan-mış CHP liderine ihtiyacı vardır. Ör-neğin İnönü'nün yerine Ecevit aynı iş-te görevlendirilse, AP derhal parti li-derleri üniversiteye politika sokuyor diye homurdanmaya başlıyacaktır. AP, DP nin kuşkusuz bir devamıdır ama, Menderes İnönü'yü «milî münafık» ilân ettiği günlerde alaşağı olmuştu. Bir de şu var, son seçimlerde AP içindeki Ba-yar taraftarlarının bağımsız aday ola-rak sağladıkları başarı, ve AP içinde yarattıkları hizipler, müstakil bir ga-zete ile çıkmaları, Demirel'i ürküt-müş olabilirdi. Yıllardan beri tah-rik edilen dini irticaa eski demokrat-lar pekâlâ daha tutarlı bir alternatif olabilirdi. İnönü'ye en fazla oy kaybet-tiren örgütler de bunlardı. Örneğin Din Görevlileri Yardımlaşma Dernekleri Fe-derasyonu 1966 yılında yayınladıkları bir bültende İnönü'ye karşı politik it-hamlarda bulunmuşlardı. Federasyon yöneticileri bu yüzden tam beşer lira para cezasına çarptırılmışlar, ve bu şe-kilde hak yerini bulmuştu. Ama öğreni-yoruz ki, şimdi federasyon yöneticileri-nin hakkında bir de dine politikayı â-let etmekten davâ açılmış ve 4. Asliye Hukuk Mahkemesine intikal eden da-va sonucu federasyon kapatılmıştır. Federasyon deyip geçmeyelim 360 tane derneği ve 60,000 üyeyi temsil ettiğini gazeteler yazıyor. Aynı federasyon yö-neticileri bu suçu yalnız İnönü'ye kar-şı değil, aynı zamanda o devirdeki Dev-let Bakanı Refet Sezgin'e karşı da iş-lemişlerdi.

Sonra, bu ve bunlara benzer dini po-litikaya âlet eden dernekler ve basın organları orduya karşı da fütursuzca çıkışlar yapmakta ve Başkumandan A-tatürk'e aralıksız hücumlarda bulun-makta, orduyu da satılmış amaçlarının açmazına sokmak için çaba harcamak-tadırlar.

İnönü, kendi kotrolunda olmazsa, or-dunun reaksiyonundan Demirel kadar değilse de yine de tedirgindir. Özellik-le «ordu gençlik elele» sloganları De-mirel'le İnönü'yü bu bakımdan daha da yaklaştırmaktadır.

İnönü'nün Hukuk Fakültesindeki tu-tumu, yukarıdaki yorumumuz açısın-dan daha da anlamlı. O burada «aşırı sol da, aşırı sağ da kendi etkilerini ka-nun içinde yürütmeye mecburdurlar. (......) Siyasî iktidarlar, her nevi irticaa karşı sol irticaa ve sağ irticaa karşı taraf tutmadan memleketin huzurunu yürütmek mecburiyetindedirler» demek tedir.

Sol irtica sağ irtica gibi uyduruk de-yimlerin eleştrisini bir tarafa atarsak, İnönü, hâlen siyasî irtica saflarında De mirel'le güçbirliği içindedir. Bu öyle bir güçbirliğidir ki, son genel kongre-de yanaklarından öptüğü Ecevit bile, kendisinden kenar gezmek zorunda kal-maktadır. 13 tarihli Cumhuriyet'e İzmir de verdiği demeçte Ecevit aynı konuda İnönü'ye karşı çıkıyor: «Yakın zamana kadar Türkiye'de aşırı sol akımlar için — kökü dışarda — deyimi kullanılır-dı. Şimdi aşırı sol akımların kökünün dışarda bulunduğu şüphelidir. Öyle ol-saydı, bu konuda çok hassas bulunmak iddiasında olan AP iktidarı bunun de-lillerini çoktan ortaya koyardı. Ama aşırı sağcı akımların, şeriatçı akımların, Türkiye'yi bir islâm birliği içine sok-ma hevesinde olanların, maddî ve ma-nevî köklerinin dışarda olduğu açık be-lirtileriyle görüldüğü halde, iktidar bu konuda hiçbir tedbir almak, bir araş-tırma bile yapmak, araştırma yaptıysa, sonuçlarını açıklamak ihtiyacını duy-mamaktadır.»

İnönü, Ecevit'le bu konudaki farklı tutumuna rağmen, bahar havasının da-ha da ısınmasında fayda görüyor ola-bilir. Ama Amerikalı dostlarımız (!), İnönü'nün kendilerine karşı hayırhah bir tutum takınmadan, Demirel'le sar-maş dolaş olmasını hoş karşılamaz. De mirel'in de sebeb-i feyz-i ve veli nime-ti'ne karşı nankörlük edecek tiynette bir kimse olmadığı deneylerle doğru-lanmıştır. Bir an için Demirel'in asilik ettiğini farzedelim. AP. içindeki diğer Demirel'lerin kıtlığına kıran mı girdi.?

AP ve Petrol

Enerji Bakanı Refet Sezgin AP. Ça-nakkale İl Kongresinde yaptığı konuş-mada, Mobil şirketinin Silvan bölge-sindeki arama ruhsatını iptâl etmek ü-zere harekete geçtiklerini söyledi. Çün-kü bu bölgede Mobil, ruhsatı olduğu halde petrol arama çalışmalarında bu-lunmuyordu. Sezgin «Bizi daima Tür-kiye'nin petrollerini yabancı şirketlere peşkeş çekmekle suçlamaktadırlar. Fa-kat yanılmaktadırlar» diyerek partisi-nin millî servetlere her zaman sahip çıktığını böbürlenerek anlattı. Anlaşı-lan Refet Sezgin artık partisine oy ve-ren vatandaşların da birçok şeyler sez-diğinin telâşı içindedir, partisinin ya-bancılarla işbirliğini inkâra çalışmak-tadır. Türk kamu oyu artık AP. yöne-ticilerini bile böyle konuşmalara mec-bur bırakmaktadır.

Yabancı sermayeye güler yüz göster-miş olan koalisyon devri bakanların-dan CHP'li Fethi Çelikbaş zamanında olduğu gibi AP iktidarı boyunca da ya-bancı şirketlerin petrol arama çalış-malarını asgariye indirdikleri bilin-mektedir. Buna karşılık Türk petrolu konusuna ilgi gösteren Cumhurbaşkanı Gürsel zamanında, durumlarını sağlam-laştırmak için petrol şirketlerinin yeni kuyuları büyük propaganda ile açtık-ları hatırlardadır.

Geçen hafta Refet Sezgin, yabancı pet-rol şirketlerine karşı hassas oldukları demagojisini yaptığı gün, yabancı ser-maye için meclise bir genel görüşme önergesi verildi. Giresun milletvekili Kudret Bosuter (CHP) önergesini açık-lamak üzere yaptığı basın toplantısın-da yabancı sermayenin yatırım yaptığı

ÇADIR

İşçi Partisinden Şaban Erik'in bir esprisi:

«Biz bu fikirlerle sosyalist bir dev-let değil, çadır bile kuramayız!»

Doğru!

Altı yüz yıl önce «Cihangirâne bir devlet çıkardık bir aşiretten» ama, koskoca bir işçi sınıfından bir İşçi Partisi kurulamıyor bugün. Dedelerimiz aşiret-ten geldikleri için hiç olmazsa bir ça-dır olsun kurabiliyorlardı. Görüyoruz sosyalist devlet kurmak isteyen alatur-kacı sosyalistlerimizi!...

Şimendifer saati gibi birbirlerini ku-rabiliyorlar ancak!...

R.I.

İşte!
Kuzey Vietnam ve
Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin
saygı görmesinin ana nedeni:
Verdikleri kavgada haklı olmak.

• olaylar

kurumların, yerli kredi kaynaklarından yerli kurumlara oranla iki misli kredi aldığını, ihracatı arttırmadığı gibi ithalât ikamesinde de bir etkisi bulunmadığını, 1966 yılına kadar gelen 500 milyon dolarlık yabancı sermayenin 600 milyon dolar kâr transfer ettiğini açıkladı. Bosuter, yabancı sermayeyi Teşvik Kanunundan yararlanarak yurdumuza gelen yabancı sermayenin Türkiye'de «ekonomik üsler» kurduğunu belirtmektedir.

Yabancı sermaye konusunda AP'nin eli kolu bağlıdır, halkın karşısına çıkacak yüzü yoktur. Koalisyonlar devresinde iktidara ortak olmuş diğer partilerin de bu konuda sicili bozuktur. Partili, partisiz bütün millici güçlerin emperyalizmin, yerli işbirlikçilere dayanarak kurduğu ekonomik üslere olduğu gibi askerî, siyasî ve kültürel üslere karşı çıkmak partili partisiz bütün yurtseverlerin borcudur.

Komünist Manifesto toplatıldı

Bilim ve Sosyalizm Yayınları Sahibi Süleyman Ege geçtiğimiz hafta içinde savcılıkça tutuklanmak istenmiş fakat, önce sorgu yargıçlığınca, daha sonra da Nöbetçi Asliye Ceza Mahkemesince bu istek reddedilmiştir. Süleyman Ege yayınladığı Komünist Manifesto'dan ötürü komünizm propagandası yapmakla itham edilmektedir.

Bilindiği gibi Komünist Manifesto şimdiye kadar bütün yabancı dillere çevrilmiştir.

Miting ve yürüyüş

«İŞSİZLİK VE PAHALILIKLA SAVAŞ DERNEĞİ», 30 Kasım Cumartesi günü saat 13.00 de Beyazıt Meydanında başlayacak büyük bir miting ve yürüyüş tertip etmiştir.

Halkımızın, miting ve yürüyüşe geniş ölçüde katılmasını sağlamak için çeşitli semtlerde sohbet toplantıları yapılmaktadır. 17 Kasım Pazar günü; Zeytinburnu, Yeşiltulumbada bir sohbet toplantısı daha yapılacaktır. Dernek ayrıca, yürüyüşle ilgili duvar afişleri, halka bildiriler, yürüyüş sırasında, şimdiye kadar rastlanmamış biçimde halkımızın işsizlik ve pahalılık dertlerini somut olarak gözler önüne serecek orijinal espriler hazırlamaktadır.

Vietnam'da

Bütün dünyanın ümitle beklediği Paris dörtlü barış görüşmeleri, Saygon yöneticilerinin menfi tutumu yüzünden bir türlü başlıyamamaktadır. Hafta içinde durum ilgi çekici gelişmeler gösterdi.

Güney Vietnam hükümeti, barış görüşmelerinin, Kuzey ve Güney Vietnam arasında yapılmasını teklif etti. Onlara göre «istilâcı» kuzey ile «mazlûm» güney'in karşı karşıya oturması normaldi. Birleşik Amerika ile lüzum görülürse diğer müttefikler güney delegasyonuna Vietnam Ulusal Kurtuluş Cephesi, (FLN) ise «Hanoi'nin yardımcı kuvvetleri» etiketi altında kuzey delegasyonuna katılabilirdi. Gerçekleri bu kadar hayasızca tahrif eden bu teklif, Paristeki Kuzey Vietnam delegasyonu başkanı Xuan Thuy'dan derhal hak ettiği cevabı aldı: «Toplantı dörtlü olarak tertiplenmiştir. Vietnam Demokratik Cumhuriyeti, FLN, ABD ve «Saygon otoriteleri». Eğer Saygon otoriteleri ve ABD. bir delegasyon içinde birleşmek istiyorlarsa bu onların bileceği iştir. O zaman konferans üçlü olur. Fakat herhalde Saygonla ikili görüşme düşünülemez.»

Böylece dünya halk oyu önünde bir defa daha gülünç duruma düşürülmüş olan Saygonlu generaller bu açıklamayı tekzip ederek kendilerini kurtarmaya yeltendiler. Fakat çabaları boşunaydı. Çünkü herkes biliyor ki onlar Vietnam da gerçek bir kuvveti temsil etmiyorlar, kendi öz halklarının değil Amerikanın dayanağına güveniyorlar. Hem haksızdırlar, hem de güçsüz. Bunun için demeçleri hafif kalacaktır, alaya alınacaktır, her çatışmadan daha da küçülmüş olarak çıkacaklardır. Bu kez efendileri Amerika'ya karşı çıkmak cesaretini gösteriyorlarsa bu da Amerikan seçimleri sonucundaki değişiklikten ümitlenmelerinden geliyor.

Tam tersine Kuzey Vietnam ve Ulusal Kurtuluş Cephesinin her davranışı saygı görecektir, her sözü dünyanın öbür ucundan ses getirecektir. Çünkü onlar, hem dâvalarında haklıdırlar, hem de bu haklı davayı en doğru şekilde sonuna kadar savunmaktadırlar. Bugünkü itibarlarını kuru lâfla değil, «namlunun ucundan» kazanmışlardır.

AYIKLA PİRİNCİN TAŞINI

rıfat ılgaz

İzinde!

İki kanadı da sıkı sıkı kapalı bir kapı... Üstünde bir yazı: Atatürk İnkılâbı Müzesi... İnkilâbın müzelik olabileceğini göstermek için düzenlenen bir müze olacak burası!

Günlerden 10 Kasım... Ve kapı sıkı sıkı kapalı... Önünde bekleşen bekleşene... Nerde müze yöneticileri?... İzinde!... Yemek için çıkmışlar. Saat biri yirmi geçiyor, müzeciler görünürlerde yok... İzinde... Nutuklara gelince hep izindeyiz Atatürk'ün... Parti başkanları izinde... Rektörler, dekanlar izinde... Genel Müdürler, müdürler izinde! Müze yöneticileri de izinde işte!...

Tedbirsizlik

Ne gelirse başımıza hep tedbirsizlikten geliyor. Kış ortasında buğdaysız mı kaldık, tedbirsizlikten... Camsız mı kaldık, tedbirsizlikten... Demirsiz mi, çimentosuz mu, hep, hep tedbirsizlikten.. Şimdi de kömürsüz kalıyormuşuz. Ama, hiç korkmayın, tedbir alıyorlarmış yetkililer! Eğer tedbir alınmazsa kömür ithal etmek zorunda kalacakmışız?

Anlaşılıyor ki camdan, demirden, çimentodan, buğdaydan önce bize tedbir lâzım, tedbir! Bari ilk ağız onu getirtsek dışardan!

Göstermelik

Manşı altından geçecek bir tünel hazırlanıyormuş... İngiltereyi Avrupa'ya bağlamak için!

Boğaz'da da bir tünel kazıp iki kıtayı birleştirebilir miyiz diye düşünmeyin boşuna. Yerin altındaki tünel bize hiç gelmez! Göstermelik asma köprüler isteriz biz. Öyle köprüler ki Barbaros parkında, Üsküdar'da, Kuzguncuk'ta, Beylerbeyi'nde, Çengelköy'de, Bebekte, seçim nutukları çekerken, «Köprüler yaptırdık gelip geçmeye!» diye parmakla gösterebilmeliyiz!

«Son günlerde eylemsizliğimizi ve teorik noksanlığımızı «Aman faşizm gelir» sözleri ile önlemeye çalışır olduk. Faşizmin gelmesi için bazı objektif şartlar varsa eğer biz istesek te istemesek de faşizm gelir sosyalist örgütün görevi ortalığa korku yaymak, olayları durdurmaya çalışmak değildir.»

TİP 3. büyük kongresi

«Sendikacılar işçi olduklarını ileri sürüyorlar. Hacı Ömer de duvarda asık olan semerini gelene geçene gösterir ve ben vaktiyle hammaldım derken ne kadar göz boyuyorsa, Sendikacılar da biz işçiyiz derlerken o kadar bizleri aldatabilirler.»

9 Kasım Cumartesi günü TİP. 3. Büyük Kongresi Ankara'da Selim Sırrı Tarcan Spor Salonu'nda çalışmalarına başladı. 304 delegenin 251'i kongreye gelmişti. Kongre kapanırken, yani 4. gün olan 12 Kasımı 13'e bağlayan son gece, bu sayı 120'lere, hattâ daha aşağılara düşecekti. Çetin Altan'ın kongre başkanlığına seçilmesinden sonra, gündemin birinci maddesi gereğince Genel Başkan Aybar iki saat süren açış konuşmasını yaptı. Bu konuşmasında Aybar, yeni hiç bir şey söylemedi. Bildiğimiz malûm görüşlerini anlattı durdu. Aslında delegeler ve dinleyiciler, merkez yöneticileri arasında meydana gelen ve 28.9.1968 tarihli genel yönetim kurulunda açığa çıkan, 16.10.1968 tarihli Merkez Yürütme Kurulu ile 26.10.1968 tarihli olağanüstü Genel Yönetim Kurulu toplantılarında alevlenen ve kamu oyuna aksetmiş bulunan anlaşmazlıkları merak ediyorlardı Bu sebeple Aybar'ın klâsik konuşmaları kimseyi ilgilendirmiyor, ortalıkta sinirli bir hava esiyor; herkes anlaşmazlığın kongreye nasıl getirileceğini merak edip duruyordu. Aybarın konuşması bitince hesapları tetkik komisyonu ile teklif maddeleri komisyonu kurularak öğle tatiline geçildi. 14.50 de tekrar toplanıldığında beklenen olay oldu. Kongre Başkanlığına Sadun Aren grubu tarafından 70 imzalı bir önerge verildi. Bu önerge ile büyük (!) yöneticiler arasındaki görüş ayrılıkları, müstakil bir gündem maddesi halinde görüşülme olanağı kazanıyordu. Böylece «Büyük Kongreve bu iş getirilmeyebilir» diyenlerin tahminleri boşa çıkmış oluyordu. Herkes bu civcivli anı bekleye dururken, genel yönetim kurulunun 2 yıllık çalışma raporu okunmaya başlandı. Rapor 94 sayfalık kitap halinde idi; delegelere kongre sabahı verilmişti. Okunması 15 den 19'a kadar 4 saat sürdü. Atlava atlaya okundu. Hemen hiimse dinlemedi raporu. Delegeler, bilhassa yöneticiler, salonda ve antrede dolaşıp durdular. Kongre bir ana baba günü halindeydi. Aslında rapor bir çalışma raporu değil, yurt ve dünya olaylarının teorik bir incelemesi biçimindeydi. Nitekim ertesi gün rapor üzerinde görüşme açıldığında söz alan delegelerin büyük çoğunluğu raporun önceden kendilerine verilmediğini ve raporun çalışma raporu olmadığını yana yakıla dile getireceklerdi. Cumartesi günü 19 da kongre tatil edildi 10 Kasım Pazar günü saat 10 da tekrar çalışmalarına başlayan kongre, ilk iş olarak tüzüğün 14 cü maddesi ile ilgili bir değişiklik teklifini incelemek üzere «Tüzük tâdil komisyonu» seçti. Bundan sonra rapor üzerinde eleştirilere geçildi. Gündemin bu maddesinde 51 delege söz aldı. İlk konuşmayı Hatay delegesi Ali Göçmen yaptı. Merkezin teşkilâtla ilgilenmediğini, illerle temaslarında daima aracılar kullandığını, tabana kıymet vermek ve itimat etmek gerektiğini anlattı. Avukat Ali Yaşar'ın tekrar partiye girmesi için yapılan müracaatın uzun zamandan beri neden savsaklandığını sordu.

Bundan sonra söz alan İSTANBUL DELEGESİ METİN BİLGEN, Kongrenin çok kritik bir döneme rastladığını, eleştiri havasının partide yeni yeni ortaya çıkmağa başladığını, bundan korkmamak gerektiğini söyledi. Kritik ve otokritik konusunda Malatya kongresinde açık oylama yapılırken Aybar'ın alevîhte oy kullandığını hatırlatarak bu davranışı kınadı. Yalnız Aybarın değil. merkez yöneticilerinin de tartışma ve elestiriden rahatsız olduklarından yakındı.

Parti içinde tartışma olanakları olmayınca tartışmanın ister istemez parti dışına kaydığını, bugün partimizde yönetici olmak için aranan şartın susmak, oturmak evet efendimci olmak biçimine büründüğünü anlattı. Parti içi eğitim sorununa da değinen Metin Bilgen, bu konuda şunları söyledi: «Partimizin gücü üye sayısından çok, aldığı oydan çok, yetiştirdiği militan sayısı ile ölçülmelidir» Disiplin meselesinden üyelerin eyleme sokulmasının anlaşılması gerektiğini, parti çalışmalarına katılan üyelerin bugün onda bir nisbetinde olduğunu, kongrelerin sönük geçtiğini anlattıktan sonra, «Bütün bunlar partimizin üyeleri üzerinde ağırlığının olmadığını gösteriyor» dedi. Çalışkan üyelerin haysiyet divanına verilerek partiden uzaklaştırıldığını, bunun partide kalan aktif üyelerin her ihtimale karşı pasif kalmayı ve susmayı tercih etmeleri sonucunu doğurduğunu belirtti ve partinin toplayıcı olamadığını söyledi. «Partimiz bugün yanında olması lâzım gelen bir çok örgütü yanına almak yerine karşısına almıştır, o kadar almıştır ki içinde partili olmayan sosyalistlerin bulunduğu örgütler baş düşmanımız sayılmaktadır. Ayrıca partimizle parti dışındaki sosyalistler arasında bir çelişme vardır, bu çelişi aslında zıt olmayan bir çelişidir. Parti yöneticileri çelişinin yaratılmasından sorumludur. Başlangıçta yanımızda olan bu grupla tartışma Aybarın evvelki yıl Ankara il kongresine yolladığı mesajla başlamıştır. Aramızdan ihraç ettiğimiz arkadaşlara CİA. ajanlığından maceracılığa kadar çeşitli suçlar yöneltti» diyen Metin Bilgen sözlerini şöyle bitirdi:

«Son günlerde eylemsizliğimizi ve teorik noksanlığımızı «Aman Faşizm gelir» sözleri ile örtmeye çalışır olduk. Faşizmin gelmesi için bazı objektif şartlar varsa eğer, biz istesek te istemesek de faşizm gelir. Bizim faşizmin gelmesinde ya da gelmemesinde etkimiz sınırlıdır. Biz herşeyden önce gerçekçi olmak zorundayız. Sosyalist örgütün görevi ortalığa korku yaymak, olayları durdurmağa çalışmak değildir. Böyle davranılırsa gelişme bize rağmen olur ve de biz o zaman rahatlıkla sosyalist olduğumuzu söyleyemeyiz.»

Metin Bilgen'den sonra İzmir delegesi AYTEN OKAN söz aldı ve 16 ncı sayfada ayrıca verdiğimiz ilginç konuşmasını yaptı, doğru devrimci çizginin ne olması gerektiğini başarılı bir şekilde anlattı.

ZONGULDAK delegesi HAMDİ DİLBER, merkez ile teşkilâtın birbirinden habersiz olduğunu, merkeze gönderildiği halde Zonguldak olayları raporundan yararlanılmadığını bu konuda Mecliste konuşan milletvekilimiz konuşurken başlarına kaynar sular döküldüğünü, böylece bir önemli meselenin heba olduğunu, Genel Sekreter sendikacı Rı-

Bizim Sosyalistler

En orjinal marksistler bizim Türkiyede var,
Sosyalizmi Engels'ten çok iyi bilir bunlar.
Çoğu bir fili tarif eden Körler gibidir:
— Elinin uzandığı, aklı yettiği Kadar —

12 Kasım 1962

Şadi Alkılıç

za Kuas'ın Zonguldak'a geldiğinde önce sendikaya gidip sonra partiye uğradığını, partiye gelince de neden daha iyi bir lokale taşınılmadığını, antetli kâğıt bastırılmadığını ve neden hâlâ partiye telefon alınmadığını eleştirdiğini belirttikten sonra, «Sendikacılar işçinin aldığı ücret kadar ücret alsınlar lüks ve sefahatı bıraksınlar» dedi. «Sendikacılık değil sendika ağalığı türemiştir, bu yüzden işçi sınıfından oy alamıyoruz» diyerek sözlerini bitirdi.

Yine başka bir Zonguldak delegesi işçi YAVUZ ÜNAL şunları söyledi: «Raporda faaliyet namına birşey yoktur. İyi ki şu Çekoslovakya olayları çıktı, o da çıkmasaydı neyi yazacaklardı, neyi konuşacaktık? Partide işçi meseleleri yerine partinin yapısı gereği sendika meseleleri ön plâna geçmiştir. Genel Merkez de meseleleri bu gözle görmektedir. Merkez, çalışan teşkilâtlardan rahatsız olmaktadır. Zonguldak'ta 4000 işçi grev yaptı. 300 işçi işten atıldı. Bunlar arasında pek çok TİP'li işçi olduğu halde bunların mahkemelerine avukat istedik, genel merkez göndermedi. Bu konuyu CHP'liler Meclise getirdi, Bizim Zonguldak ili olarak ayrıntılı bir raporumuz olduğu ve bunu genel merkeze yolladığımız halde konuşan milletvekilimizin bu rapordan yararlanmadığını hayretle gördük. İşçilere mahçub olduk. Bunun nedeni şudur: Partimiz yapısı icabı sendikacılara ağırlık vermektedir. Sonra partide eylem denilince akla seyahat etmek ve nutuk atmak gelmektedir. Sloganlar masa başında atılıyor. 1969 da başa güreşecek olanlar, yaz aylarında sayfiyelerde keyif ediyorlar. Adı işçi olan partimiz işçiyi saflarına çekememiştir. İşçinin desteği ve itici gücünden yoksunuz. Partiyi kuran sendikacılar partiyi bir adım ileriye götüremediler. Zaten kurucular kurarken nasıl bir parti kurduklarını bilmiyorlardı. Nitekim kuruculardan bir sendikacı partiyi kurduktan sonra YTP den milletvekili adayı bile oldu. Bu kuruluş hastalığı devam ediyor. Sendikacılar işçi kesiminde çöreklendiler, işçiler adına fetva veriyorlar, bunların işçilikle alâkaları yoktur. Otomobil, ev, maaş, yolluk saltanatları, Avrupa, Amerika seyahatleri ve pamuklaşmış elleriyle bunlar işçiyi unutmuşlardır. İçlerinde işçiliğe dönecek bir tek kişi yoktur. İşçiler sendikacılara karşıdır. Zonguldak ve Filyos olaylarında iş çiler bu sendika ağalariyle karşı karşıya gelmişlerdir.

Şimdi Aybar'dan bir maden işçisi olarak soruyorum: Bu oportünist sendikacılara dayanmakla Aybar bilimsel sosyalizmle nasıl bağdaşacaktır?»

HACI MEHMET KARAÇORLU (ADANA): Raporun eylemle ilgisi yoktur. Meclis grubu ve genel merkez çalışmamıştır. İstanbul'da yatarsan emekçiler uyanmaz. Ceyhanda meydana gelen tevkif olayında partiden avukat istedik gelmedi. 3-4 celse bekledikten sonra, mecburen ortanın solundaki bir avukata vekâlet verdik, o bizi savundu. Böyle mi olur parti dayanışması...... Sendikacılar işçi olduklarını ileri sürüyorlar. Hacı Ömer de duvarda asılı bulunan semerini gelene geçene gösterir ve ben vaktiyle hamaldım derken ne kadar göz boyuyorsa, sendikacılar da biz işçiyiz derlerken o kadar bizleri aldatabilirler.»

Bundan sonra söz alan Ağrı delegesi Naci Kutlar, teori tartışmalariyle meseleyi saplantıya götürüyoruz, sosyalist hareket anti emperyalist hareketin özüdür, CHP ile cephe birliği yapamayız, dedi. Söz buraya gelmişken değinmeden geçmeyelim: Yazımızın ileriki satırlarında belirteceğimiz kongrenin belli başlı özellikleri arasında; anti emperyalist mücadeleye ağırlık verilmesini, bütün ilerici kuruluşlarla işbirliği yapılarak tam bağımsız demokratik Türkiye'nin gerçekleştirilmesini ve parti stratejisinin bu yolda değiştirilmesini isteyen delegelere karşı yürütülen yalan ve iftira kampanyası içinde yukarıdaki delegenin dile getirdiği CHP. ile işbirliği hikâyesi de vardı. Kongrenin diğer özelliklerini, Aybar'la 5 lerin tartışmalarını, millî demokratik devrim stratejisinin ve ihraçların iptâline ilişkin teklif maddelerinin komisyonca ve kongrece reddedilişini, diğer delegelerin konuşmalarını, eleştirilere cevap vermeyi reddeden genel sekreter Nihat Sargın yerine Tarık Ziya Ekinci'nin verdiği ilginç cevapları, seçim sonuçlarını vb. önümüzdeki sayıda anlatmağa devam edeceğiz. Bu arada millî demokratik devrim şiarlarını savunan delegelerden ikisinin konuşmalarının geniş bir özeti ni 10. ncı sayfamızda bulacaksınız.

Ulusal açıdan •

Gerici Hareketler ve Emperyalizm

Emperyalizm, egemen olduğu ülkelerde, bütün millete ve onun bağımsızlığı için mücadele eden millî kurtuluşçu güçlere karşı dinci ve gerici akımlarla ittifak etmektedir. Millî Kurtuluş hareketleri, emperyalizmin can damarına basmakta ve dünya çapında emperyalizmin çöküşünü hazırlamaktadır. Son zamanlarda Türkiye'de gerici hareketlerin alıp yürümesi, antiemperyalist hareketin halka malolma yönünde güçlenmesinin tabii sonucudur. Bütün sömürülen ülkelerde olduğu gibi, Türkiye'de de emperyalizm ve işbirlikçilerinin meydana getirdiği gerici ittifak, millî güçlere karşı, kapitalizm öncesinin ideoloji kırıntılarıyla mücadele etmektedir.

Türkiye'de burjuvazi, emperyalizmle rekabet edecek güce ulaşamamasının ve onunla ortaklık kurmasının tabii sonucu olarak demokratik devrimci bir nitelik kazanamamış, antifeodal - lâik - millî burjuva düşüncesi ve hareketini **geliştirememeyip, çıkarı icabı iktisadî alanda olduğu gibi, fikrî planda da emperyalizmin komisyonculuğunu ve aracılığını yapmışlardır. Feodalite de, bütün demokratik - lâik hareketlere karşı, dinî ideoloji ile direnmiştir. Dinci akımların gelişmesinde, kapitalizm öncesi toplum yapısına bağlanan ve emperyalizmin açtığı pazarda, emperyalizmin ve işbirlikçilerinin mallarının istilasıyla yok olan, geri tekniğe sahip zanaatkâr ve esnafın tepkileri de rol oynamış ve oynamaktadır. Emperyalizm, ortadan kaldırdığı ve fakirleştirdiği bu grupların tepkilerini, aslında bir unsuru oldukları millî kurtuluşçu güçlere karşı kullanmaktadır. Konya olayları sanıklarının çoğunluğunun esnaf olması dikkat çekicidir.**

Emperyalizm, gelişen antiemperyalist hareket karşısında halkımızın sıkı sıkıya bağlı olduğu mukaddesatını sömürmekte, kapitalizm öncesi düşünce kalıpları içine hapsedilmiş bilinçsiz yığınları, faşizmin kaba gücü olarak örgütlemeye çalışmaktadır. «Bugün» gazetesinden izlediğimize göre, Ekim ayı içinde 57 yerde «komünizme karşı sabah namazı» kılınmıştır. Türkiye'de egemen gerici ittifak, devamlı olarak Mustafa Kemal'in millî kurtuluş bilincini yığınlara maletmeye yönelen antiemperyalist hareketlere saldırmaktadır. Saldırıların, özellikle bağımsızlık mücadelesinin en bilinçli unsurları olan sosyalistlere yöneltilmesi, bunun yanında sosyalist olsun olmasın, bütün «millici» güçlerin karşısına antikomünizm silahıyla çıkılması üzerinde durmalı gerekir.

Özet olarak diyebiliriz ki, emperyalizm ve ortakları, ithal malı düşünceler yanında, tarihin yıkılmaya mahkûm etti kapitalizm öncesi fikir kırıntılarıyla toplumumuzun bağımsızlığa ve demokrasiye yönelen gelişimine direnmektedir.

Bu durumda meselemiz, millî kurtuluş bilincini bütün millî sınıflara, özellikle en güvenilir antiemperyalist güç olan şehir ve köy proleteryasına maletmek ve millet düşmanlarının kaba gücüne, faşizme karşı, demokratik güçlerin birliğini sağlamaktır. Bu noktada en tutarlı antiemperyalist unsurlar olan sosyalistlere büyük görev düşüyor.

Doğu Perinçek

Marx, daha 1846 yılında küçük burjuva ideologlarının demagojisini göğüslemiştir. Aynı demagojiyi 1968 Türkiye'sinde devam ettiren ve «tek yönlü kitaplara karşı Proudhon'u» tavsiye eden oportünistlerin bulunduğunu düşünürsek, Marx'ın geçen yüzyıldaki çabalarının önemi iyice ortaya çıkar.

Proudhon'un Ele

Karl Marx'dan Annenkov'a mektup

Aziz Mr. Annenkov,

Kitapçım, Monsieur Proudhon'un kitabı La Philosophie de La Misère'i (Sefaletin Felsefesi'ni) bana henüz göndermiş olmasaydı, 1 Kasım tarihli mektubunuza cevabımı çoktan almış olacaktınız. Görüşlerimi size hemen vermek için, kitabı iki günde baştan sona okudum. Çok acele okuduğum için ayrıntılara giremem. Fakat, size sadece üzerimde yaptığı genel etkiyi anlatabilirim. İsterseniz, ikinci bir mektupta ayrıntılara girebilirim.

Kitabı bir bütün olarak kötü, hem çok kötü bulduğumu açıkça itiraf etmeliyim. Bu şekilsiz ve iddialı eserde M. Proudhonun geçit yaptırdığı «Alman Felsefesi Yaması»na mektubunuzda gülüyorsunuz, fakat ekonomik muhakemelere felsefe zehirinin bulaşmadığını varsayıyorsunuz. Ben de, ekonomik muhakemelerdeki yanlışlıkları M. Proudhon'un felsefesine bağlamaktan çok uzağım. M. Proudhon, saçma bir felsefe teorisine sahip olduğu için, bize ekonomi politiğin yanlış bir eleştirisini vermiş değildir; fakat M. Proudhon'un pek çok şey gibi Fourier'den aldığı bir deyişi kullanayım, bugünkü sosyal düzenin hazırlanıp başlamasını ve birbirine kenetlenmesini anlıyamadığı için, bize saçma bir felsefe teorisi veriyor.

M. Proudhon niçin Tanrıdan, evrensel akıldan, insanlığın hiç yanılmayan, gayrı şahsî, bütün çağlar boyunca hep kendisinin aynı kalmış olan ve gerçeği bilmek için sadece onu doğru kavramak gereken aklından bahsediyor? Kendisine soğukkanlı bir düşünür görünüşü vermek için, o zayıf Hegelciliğe başvuruyor?

Bu bilmecenin anahtarını bizzat kendisi veriyor. M. Proudhon, tarihte bir dizi sosyal gelişme görüyor; ilerlemeyi, tarihin içinde gerçekleşmiş buluyor; nihayet insanların bireyleri olarak ne yapmakta olduklarını bilmediklerini ve kendi hareketleri konusunda yanılmış olduklarını, yani onların sosyal gelişiminin ilk bakışta bireysel gelişimlerinden ayrı ve bağımsız göründüğünü buluyor. O, bu olayları izah edemiyor Ve bu yüzden sadece, kendi kendini açığa vuran evrensel akıl varsayımını icat ediyor. Mistik sebepler, yani genel anlamdan yoksun cümleler icat etmekten kolay birşey yoktur.

(...) Tarihin gerçek hareketini izleme yeteneğinden yoksun olan, M Proudhon diyaletik olduğunu gösterişiyle ilân eden bir fantazmagori (hayalet) yaratıyor. 17., 18., ve 19. yüzyıllardan bahsetmeyi gereksiz buluyorum; çünkü onun tarihi, muhayyilesinin dumanlı ülkesinde ilerliyor, mekânın ve zamanın çok üstüne yükseliyor. Kısacası, bu, tarih değil, eski Helgelci pılıpırtıdan ibarettir; lâik bir tarih değildir; insanın tarihi değil, fakat kutsal tarih, düşünceler tarihidir. Onun görüş açısından insan, sadece fikrin veya sonsuz ve ölümsüz aklın kendisini açıklamak için kullandığı bir aletten ibarettir. M. Proudhon'un bahsettiği evrimler, mutlak fikrin mistik döl yatağının içinde tamamlanıp sona ermiş evrimler olarak anlaşılır. Bu mistik dilin üstündeki örtüyü yırtıp atarsanız, M. Proudhon'un size kendi kafasının içinde ekonomik kategorilerin kendi kendilerini düzenledikleri sistemi teklif etmekte olduğu meydana çıkar. Bu sistemin çok sistemsiz bir kafanın düzeni olduğunu size ispat etmek benim için çok güç olmıyacaktır.

(Brüksel, 28 Aralık 1846)

Karl Marx'dan Schweitzer'e mektup

(...) 1844'de Paris'te kaldığım sırada Proudhon'la şahsen temasa geldim. Bunu burada anmamın sebebi, İngilizlerin ticarî mallara fesat karıştırılmasına verdikleri ismi kulanarak söyleyeyim, onun bu «saffetsiz»liğinden bir ölçüde benim de sorumlu olmamdır. Çoğu zaman, bütün gece süren uzun tartışmalar esnasında ona, Almanca bilmediği için gerektiği gibi inceliyemediği Helgelciliği ben aşıladım. Benim Paristen sürülmemden sonra, bu işe Herr Karl Grün devam etti. Bir Alman felsefesi öğretmeni olarak Karl Grün, öğrettiğinden kendisi hiçbirşey anlamadığı için, bu bakımdan benden üstündü.

Önemli ikinci eseri Philosophie de la Misère'in çıkışından kısa bir zaman önce M. Proudhon, bana çok ayrıntılı bir mektubunda kitabının çıkacağını bildirdi; burada, daha başka şeylerle birlikte «eleştirinizin kırbacını bekliyorum» diyordu. Misère de la Philosophie, etc., Paris 1947, (Felsefenin Sefaleti) eserimde, bu kırbacı dostluğuma son veren bir tarzda yedi.

(...) Bundan başka onun eleştirmeye giriştiği ekonomi politik bilgisinin ne kadar çok eksik ve yanlış ve hatta bazan okul çocuğu düzeyinde olduğunu; ve onun ve ütopyacıların, bilimlerini, kurtuluşun maddî şartlarını bizzat üreten tarihî hareketin tenkitçi bilgisinden türetmek yerine «sosyal sorunun çözümlenmesi» için a priori bir formül bulup ortaya çıkarabilecekleri bir sözde «bilim» peşinde olduklarını gösterdim. Fakat özellikle bütün işin temeli olan değişim değeri konusunda Proudhon'un ne kadar karışık, yanlış ve sathi kaldığını ve hatta Ricardo'nun değer teorisinin hayalci bir yorumunu yeni bir bilimin temeli olarak kullanmaya çabaladığını meydana çıkardım.

(...) M. Proudhon, formüller peşinde dolaşan bir insandır. İşte böylece M. Proudhon hem ekonomi politiği hem de sosyalizmi eleştirmiş olmakla öğünür. Oysa o, her ikisinin de aşağısındadır. İktisatçılardan aşağıdadır, çünkü dirseğinin dibinde sihirli bir formül olan bir filozof olarak, sırf ekonomik ayrıntılara girmiyebileceğini sanmıştır; sosyalistlerden aşağıdadır, çünkü, spekülatif tarzda da olsa burjuva görüş ufkunun üstüne yükselebilecek cesaretten ve görüş gücünden yoksundur.

(...) Proudhon'un 1850 de Bastiat ile faiz getiren sermaye konusunda yaptığı münakaşa Philosophie de la Misère'den çok daha düşük seviyededir. Proudhon, Bastiat'a bile yenik düşüyor; ve hasmı, yerinde ve sert darbe.

Aşağıdaki yazı, 1884 yılında Engels
lanan, Marx'ın Felsefenin Sefaleti a
rinci Almanca Baskıya Önsöz»ünden

Elinizdeki eser, 1846 - 47 kışında, Marx yeni tarih ve ekonomi görüşünün esas özelliklerini duruluğa kavuşturduğu zaman meydana getirilmişti. Proudhon'un henüz yayınlanmış olan **Le Systéme des Contradictions Economiques ou Philosophie de la Misérè'**i, ona, bu esas özellikleri zamanın Fransız sosyalistleri arasında başlıca yeri işgal edecek olan bir adamın görüşlerine karşı çıkmak suretiyle açıklamak fırsatını verdi. İkisinin Paris'te sık sık sabahlara kadar ekonomik sorunları tartıştıkları zamandan bu yana, yolları gittikçe daha fazla birbirinden ayrılmış bulunuyordu; Proudhon'un kitabı, artık aralarında aşılmaz bir uçurumun bulunduğunu göstermişti. Susmak imkânsızdı ve bu cevabıyla Marx, onarılmaz kopuşu tescil etti.

Marx'ın Proudhon hakkındaki genel görüşü, bu kitapta ek olarak yayınlanan ve 1865'te Berlin'de Sozialdemokrat'ın 16., 17., 18. sayılarında çıkmış bu

...ştirisi Karl Marx

«Tarihin gerçek hareketini izleme yeteneğinden yoksun olan M. Proudhon, diyalektik olduğunu gösterişiyle ilân eden bir hayalet yaratıyor. Onun tarihi, muhayyilesinin dumanlı ülkesinde ilerliyor, mekânın ve zamanın çok üstüne yükseliyor. Kısacası bu, eski Hegelci pılıpırtıdan ibarettir.»

Karl Marx

ler indirince, gülünç bir şekilde bağırıp çağırmaya başlıyor.

Birkaç yıl önce Proudhon, Vaud Kanton Hükümetinin teşviki ile sanırım vergilendirme konusunda bir müsabaka denemesi yazdı. Dehanın son pırıltısı da burada söndü. Artık ondan, sırf ve basit küçük burjuvadan başka hiçbirşey kalmıyor.

(...) Nasıl Büyük Petro Rus barbarlığını barbarlıkla yendiyse, Proudhon da Fransız lâf cambazlığını lâfla yenmek için elinden geleni yaptı. Louis Bonaparte'a yaltaklandığı ve onu Fransız işçilerine kabul ettirmeye çalıştığı Coup d'état (Hükümet Darbesi) eseri; ve Polonya'ya karşı yazdığı ve Çar'ın şerefine Polonya'yı utanmazca ele alan sonuncu eseri, sadece kötü değil, fakat bayağı ürünler olarak nitelendirilmelidir. Bununla beraber bu bayağılık, küçük burjuva görüş açısına uygun düşer.

Proudhon sık sık Rousseau ile kıyaslanmıştır. Bundan daha yanlış birşey olamaz. O daha çok, Théorie des lois Civiles'i çok parlak bir kitap olan Nicolas Linguet'ye benzer. Proudhon'un diyalektiğe karşı tabii bir eğilimi vardı. Fakat gerçek bilimsel diyalektiği hiç bir zaman kavrıyamadığı için, demogojiden ve safsatadan öteye hiç gidemedi. Aslında bu onun küçük burjuva görüş açısı ile birlikte yürür. Küçük burjuva, tarihçi Raumer gibi, daima «bir taraftan ve öteki taraftan» meydana gelmiştir. Bu, onun ekonomik çıkarlarında da böyledir. Çelişik iki akım, onun maddî hayatına hükmeder. Ve şu halde onun siyasî, bilimsel, dinî ve sanata değin görüşlerinde de böyledir. Ahlâkında, her şeyinde böyledir. O bir çelişme içinde yaşamaktadır; canlı çelişmedir. Eğer Proudhon gibi bir de istidatlı bir adam ise, kısa zamanda kendi çelişmeleriyle oynamayı, ve bunları şartlara göre, çarpıcı, cakalı, bazan rezalet derecesinde âdi ve bazan da çok parlak paradokslar halinde geliştirmeyi öğrenir. Bilimde şarlatanlık ve siyasette uzlaşıcı tutum, böylelerı için vazgeçilmez birşeydir. Geriye sadece bir tek güldürücü dürtü kalıyor ki, o da konumuz olan kişinin ben lik dâvasıdır. Ve kendisi için tek mesele, bütün kendini beğenmiş insanlar için olduğu gibi, anlık başarıdır, günlük başarıdır. Böylece Rousseau'yu iktidarla her türlü uzlaşmaya benzer hareketten daima uzak tutmuş olan, basit ahlâk duygusu ister istemez söner gider.

Gelecek kuşaklar, Fransız tarihinin bu en son aşamasını, belki de, bu dönemin Napolyon'unun Louis Bonaparte ve Rousseau-Voltaire'nin Proudhon olduğunu söylemekle özetliyeceklerdir.

Şimdi, bu adamın ölümünden bu kadar kısa bir zaman sonra, bana onun yargıcı rolünü yüklemiş olmanın sorumluluğunu da siz üzerinize almalısınız.

Derin saygılarımla.

(Londra, 24 Ocak 1865)

Felsefenin Sefaleti'nden

M. Proudhon'la birlikte kestirme yolu tutalım.

Değişmez kanunlar ölümsüz ilkeler, ideal kategoriler gözüyle bakılan ekonomik ilişkilerin aktif ve enerjik insanlardan daha önce de varolduğunu kabul edeceğiz. Bundan başka bu kanun, ilke ve kategorilerin, zamanın başlangıcından beri «insanlığın gayrışahsî aklı»nın içinde uyuklamış bulunduğunu da kabul edeceğiz. Şimdiden görmüş bulunuyoruz ki, bu değişmezlikler ve ölümsüzlükler, tarih diye birşey bırakmıyor. Tarih, olsa olsa, düşüncede oluyor yani sırf aklın diyalektik hareketinde yansıyor. M. Proudhon diyalektik hareketin içinde fikirlerin birbirinden farklılaşmadığını söylemekle, hem hareketin gölgesini hem de gölgelerin hareketini ortadan kaldırmış bulunuyor. Oysa bunlar vasıtasıyla tarihin hiç değilse benzeri yaratılabilirdi. Bunun yerine, o, tarihe kendi aczini atfediyor. Suçu Fransızca dahil, her şeye yüklüyor. Filozof M. Proudhon, «öyleyse bazı şeylerin belirdiğini, bazı şeylerin üretildiğini söylemek doğru değildir» diyor, «evrende olduğu gibi uygarlıkta da herşey ezelden beri vardı ve hareket ediyordu. Bu sosyal ekonominin tümüne de uyar.»

İşleyen ve M. Proudhon'u da işleten çelişmelerin gücü o kadar büyüktür ki, M. Proudhon tarihi açıklamaya çalışırken onu inkâr etmek zorunda kalıyor. Sosyal ilişkilerin birbiri ardından belirmesini açıklamaya çalışırken, herhangi bir şeyin belirebileceğini inkâr ediyor. Üretimi, bütün evreleriyle açıklamaya çalışırken, herhangi bir şeyin üretilmesinin mümkün olup olmıyacağını soru konusu yapıyor!

Böylece, M. Proudhon'a göre artık tarih diye birşey yoktur, düşüncelerin arka arkaya dizilişi diye birşey yoktur. Ama onun kitabı, gene de vardır; ve işte tam bu kitabıdır ki, onun deyişini kulanarak söyliyelim, «düşüncelerin birbirini izlemesine göre tarih»tir. Onun bütjün bu çelişmeleri bir sıçrayışta temizlemesine yardım edecek bir formülü, -çünkü M. Proudhon bir formüller adamıdır-, nasıl bulacağız?

Bu amaçla o, yeni bir akıl icat etmiştir ki, bu akıl ne sırf ve bakir mutlak akıl, ne de değişik dönemlerde yaşayan ve hareket eden insanların ortak aklı değildir; tamamen ayrı bir akıl, kişi. toplumun aklı, süje olan insanlığın aklıdır ki, M. Proudhon'un kaleminde bazan sosyal deha, genel akıl, veya nihayet insan aklı olarak şekillenir. Bu kadar çok isim altında süslenmiş olan bu akıl, gene de her an iyi ve kötü yanlarıyla ve panzehirleri ve problemleriyle, M. Proudhon'un bireysel aklı olarak açığa çıkar.

(Felsefenin Sefaleti, S. 128-130)

(......) M. Proudhon gibi varsayınız ki, sosyal deha, Tanrıdan gelen «Kolonları» sorumlu ve eşit haklı işçiler hâline dönüştürmek amacıyla, derebeylerini var etmiş, daha doğrusu iyileştirmiştir: İskoçya'da koyunların insanları topraklarından sürüp çıkarmasından alacağı kötü zevki tatmak için toprak mülkiyetini kurmuş olan Tanrı'ya lâyık insanlar ve amaçlar yerine konabilecek insanlar ve amaçlar elde etmiş olursunuz.

Fakat M. Proudhon, Tanrı'ya bu kadar şefkatli bir ilgi duyduğu için ona,

---

...rafından hazır-
...lı kitabının «Bi-
...alınmıştır.

lunan makalede (*) bulunabilir. Makale, Marx'ın o gazete için yazdığı tek makaledir. Herr von Schweitzer'in bu gazeteyi derebeyliğin ve hükûmetin dümen suyunda yürütme teşebbüsleri kısa zamanda meydana çıkınca, bu durum bizi, hemen birkaç hafta sonra bu gazeteyle işbirliğimizin sona erdiğini açıkça bildirmek zorunda bırakmıştı.

Bu eser, tam şu sırada Almanya için, bizzat Marx'ın önceden katiyen göremediği bir önem taşıyor. Proudhon'a yüklenirken, o zaman adını bile bilmediği, bugünün mevkî peşinde koşanlarının gözbebeği (*) Rodbertus'a vurduğunu nasıl bilebilirdi?

F. ENGELS

(*) Marx'ın Schweitzer'e yazdığı bu ünlü mektuptan bazı parçaları biz de yukarıdaki derlememize ekledik.

(*) Derleyici olarak altını biz çizdik.

Proudhon'un Eleştirisi

onun gibi Tanrı'dan gelen amaç peşinde dolaşan M. de Villeneuve - Bargemon'un Ekonomi Politik Tarihi'ni salık vereceğiz. Ne var ki, orada bu amaç, eşitlik değil, katolikliktir.

(Felsefenin Sefaleti, S. 133 - 134)

(......) M. Proudhon'a dönelim.

Her ekonomik ilişkinin bir iyi, bir de kötü yanı var; bu, M. Proudhon'un kendi kendini aldatmadığı bir noktadır. O, bu iyi yanı iktisatçıların açıklayıp yaydıklarını, kötü yanı ise sosyalistlerin ele verdiğini ve şiddetle aleyhinde bulunduklarını görüyor. İktisatçılardan ölümsüz ilişkiler zorunluluğunu alıyor; sosyalistlerden sefaletten başka hiçbir şey görmeme aldatıcı hayalini alıyor. Bilimin otoritesine sırtını dayamakta ise, her ikisi ile anlaşıyor. Ona göre bilim, kendini, bir bilimsel formülün çok küçük oranlarına indirir. M. Proudhon, formüller peşinde koşan bir insandır. İşte böylece M. Proudhon, hem ekonomi politiği, hem de sosyalizmi eleştirmiş olmakla övünür. Oysa o, her ikisinin de aşağısındadır. İktisatçılardan aşağıdadır, çünkü, dirseğinin dibinde sihirli bir formül olan bir filozof olarak, sırf ekonomik ayrıntılara girmeyebileceğini sanmıştır; sosyalistlerden aşağıdır, çünkü, spekülâtif tarzda da olsa burjuva görüş ufkunun üstüne yükselebilecek cesaretten ve görüş gücünden yoksundur.

O, sentez olmak ister, oysa bileşik bir hatâdan ibarettir.

Bilim adamı olarak burjuvazinin ve proletaryanın üzerinde uçmak istiyor; oysa o sadece, sermaye ile emek arasında, ekonomi politik ile sosyalizm arasında, bir o yana, bir bu yana devamlı olarak atılan bir küçük burjuvadır.

(Felsefenin Sefaleti, S. 139 - 140)

(......) M. Proudhon, otomatik atelyenin bu biricik devrimci yanını bile anlamadığı için, geriye doğru bir adım atıyor ve işçiye, bir toplu iğnenin sadece onikinci parçasını değil, birbiri ardından bütün oniki parçasını yapmasını öneriyor. M. Proudhon'un sentetik emeği budur. Bir ileri doğru hareket, sonra da geriye doğru hareket yapmak olduğuna kimse itiraz etmez.

Özetlersek, M. Proudhon küçük burjuva idealinden ileri gitmiş değildir. Ve bu ülküyü gerçekleştirmek için bizi geriye, ortaçağın kalfasına veya olsa olsa, usta zanaatçısına götürmekten daha iyi birşey düşünemiyor. Kitabının bir yerinde, insanın hayatında bir defa bir şaheser yaratmış olması, kendisini sadece bir defa «adam» hissetmesi yeter, diyor. Bu, hem biçim, hem de muhteva bakımından, ortaçağın loncasının aradığı şaheser değil midir?

(Felsefenin Sefaleti, S. 159)

Yazık

Sosyalist partiler bir okul gibidir. Yurt gerçeklerini araştıran, inceliyen, öğrenilenleri uygulayan, öğretici ve öğrencilerini eylem içinde tutan bir okul.

Öteki partiler seçimden seçime halkın karşısına çıkmakla yetinebilirler. Çünkü onların halkı yetiştirme, uyandırma diye bir sorunları yoktur.

Bir sosyalist parti ise, aralıksız olarak halkla beraber, halkın yanıbaşında değil, onun içinde olmak zorundadır. Çünkü sosyalist olmak, belirli bir bilince varmakla, toplumcu bir dünya görüşüne sahip olmakla mümkündür.

Bizdeki partileri bu açıdan incelersek İşçi Partisinin tam tersine bir yol tuttuğunu görürüz. TİP'in baş sorumluları tam bir gevşeklik içindedirler. Bunlar, halktan kopmuş değil, hiç bir zaman halka ulaşamamış akılları havada kişiler olarak Partiyi de kendilerine benzetmişlerdir.

Eylül, Ekim aylarında yirmi yedi ilçede yaptığımız incelemede bütün sosyalistlerin ayni kanıda olduklarını gördük: Partimiz uyuyor!

50 yıldır beklediğimiz günlere ulaştık. Anayasa teminatı altında sosyalist partimiz var. Koşullar öyle uygun geldi ki, Meclise on beş de sosyalist soktuk. Gel gör ki, bir ikisi dışında bunlar seçilir seçilmez halka koşacakları yerde kendilerini Meclise hapsettiler. Orada neyi düzeltecekler, bilinemez. Bilinen bir şey varsa bu tutumlariyle ağa partilerinin ekmeğine yağ sürmekte olduklarıdır. Öte yandan Ankara ilçelerinde bile Partinin örgütü yok.

Oysa bugün elimize geçen bu fırsatı değerlendirmek için önce, lider geçinenlerin ölesiye çalışmaları gerekir. Geceli, gündüzlü aralıksız çaba ister bu işler. Halka hizmet etmek kolay mı? Tonguç on beş bin köye gitmeseydi, köy halkı ile kaynaşmasaydı Köy Enstitüleri kurulur muydu, kısa amanda yirmi bin köy okula kavuşabilir miydi?

Bu işin vebali büyüktür. Kongrelerde filan ibra edilmekle iş bitmez. Bir gün adama sorarlar bu sekiz yılın hesabını.

Şerif TEKBEN

ÖZÜR

Türk Solu'nun geçen sayısında 8. sayfada yayınlanan «Döküm Adamları» isimli röportaj Zihni Anadol tarafından yapılmıştır. Adının konulması unutuldu ğu için yazardan ve okuyuculardan özür dileriz.

Görüşler •

On milyon müebbet hapis mahkûmunun acıklı hikâyesi

Reşat Özarda

Yazının başlığına bakanlar, on milyon insanın hangi ülkede müebbet hapse mahkûm edilmiş olduğunu merak etmiş olacaklardır. Hemen söyleyelim: müreffeh ve kalkınan Türkiyede!...

Bugün yurdumuzda 13270 ormaniçi köyünde on milyon vatandaş barınmaktadır. Bu rakam, genel nüfusumuzun yaklaşık olarak üçte birini teşkil etmektedir. Ormaniçi köylerimizin durumunu ve bunların nasıl bir hayat yaşadıklarını kaç aydınımız bilmektedir?

Millî gelirden en az nasibi olanlar bunlardır. Okuma yazma oranının en düşük olduğu yerler buralardır. Bu vatandaşlar çoğunlukla dört dağ arasına sıkışmış, üstü açık cezaevlerinde müebbet hapis hayatı yaşamaktadırlar. Şehirlerdeki üstü örtülü cezaevlerinde bulunanların önüne hiç olmazsa günde üç övün yiyecek konmaktadır. Bunlara onu da veren yoktur. Bu vatandaşlarımız ormanda bir dal kesemez, keçi besleyemez ve bir karış toprağı sürüp ekemez. Onlar için her şey yasaktır.

Devlet politikası ormanları korumaktır. Ormanları korumak hepimizin başta gelen millî görevidir. Amma ormanlar; içinde yaşayanların ezilmesi ile korunmaz. Ormanla birlikte içinde yaşayanların da korunması gereklidir.

Orman köylüsüne keçi beslemek yasak edilmiştir. Bir keçi, sahibine yılda ortalama 120 lira gelir sağlar. Bu gelir keçinin kılından, sütünden ve yavrusundan elde edilir. On milyon orman köylüsünün her biri beş keçi sahibi olsa, bunun yıllık geliri altı milyar lira eder. Orman köylüsüne keçi beslemek yasak edilmekle bu altı milyar liralık gelir elinden alınmış oldu, fakat yerine kendisine hiç bir şey verilmedi.

Orman köylüsü keçi beslerken et, yoğurt, peynir ve yağ gibi gıda maddelerinin sıkıntısını çekmezdi. Bu nedenle de uzun ömürlü, güçlü ve kuvvetli olurdu. Elinden bu beslenme imkânları alındıktan sonra orman köylüsü gıdasızlıktan yavaş yavaş çökmeğe, bir mum gibi eriyip sönmeğe başladı. Bir yılda on yıl yaşlanan insan orman köylüsüdür.

8.9.1956 tarihinde yürürlüğe giren 6831 sayılı Orman Kanununun 13 ncü maddesi; ormaniçi köylerinin kalkındırılması için her yıl Tarım Bakanlığı bütçesine 50 milyon liradan aşağı olmamak şartı ile tahsisat konmasını emretmektedir. Bu yardım, orman köylüsüne karşılıksız olarak değil, Ziraat Bankası eliyle ve kredi olarak verilecekti. Aradan geçen on iki yılda bu tahsisat toplamının altıyüz milyon lira olması gerekirken ne acıdır ki bu süre içinde verilmiş olan tahsisat toplamı sadece onbeş buçuk milyon liradan ibarettir. Bunun da yıllık ortalaması 1.291.666,00 liradır.

Şimdi başımızı iki elimiz arasına alıp derin derin düşünmemiz gerekir: son yıllarda ortalama yirmi milyarı bulan Devlet Bütçelerinde nüfusun üçte birini teşkil eden on milyonluk orman köylüsünün kalkınmasına ayrılabilen para sadece bir milyon ikiyüz doksan bin liradan ibarettir. Orman Kanununun 13 ncü maddesi hükmünü hatırlatanlara verilen cevap, bütçe imkânsızlığıdır. Halbuki politik nedenlerle bir takım besleme derneklere bütçeden her yıl verilen para 25 milyon liradır. Orman köylüsüne karşı kullanılmak üzere Tarım Bakanlığı bütçesine konan ateşli silâh ödeneği, on milyon köylünün kalkındırılması için verilen paradan daha fazladır.

Orman köylüsü palamuttan elde ettiği gelirden de yoksun kalmıştır. Bundan 15 yıl önce kilosu 80-100 kuruşa satılan palamut, bugün ancak 10-15 kuruşa satılabilmektedir. Bu para ise toplama ve nakliye ücretini karşılamamaktadır.

Son yıllarda Köy İşleri Bakanlığı kurulduktan sonra, henüz teşkilât (kuruluş) kanunu dahi çıkmayan bu bakanlık bünyesinde plânsız proğramsız bir takım faaliyetlere girişildi. Orman köylüsünü kooperatifleştirme çalışmalarına başlandı. Ancak bundan da beklenen sonuç elde edilemedi. 13270 orman köyünden sadece 54 dünde kalkınma kooperatifleri kurulabildi, fakat bunlardan ancak 12 si ayakta kalabildi.

1966 yılında Köy İşleri Bakanlığı, Tarım Bakanlığına başvurarak Devlet haralarında yetiştirilen ineklerin şahıslara satılmasını, bunların orman köylülerine tahsis edilmesini, parasının da bakanlıklarınca ödeneceğini bildirmiştir. Alınan cevapta ise henüz kendi demirbaşlarını dahi tamamlamadıkları bildirilerek bu maksat için sadece 17 inek verilebilmiştir ki bunlardan üçünün de memeleri kör çıkmıştır.

45 yıllık Cumhuriyet devrinde Millet kesesinden Tarım Bakanlığına milyarlar ve milyarlar verilmiş, Devlet çiftlikleri, haralar, beylik ahırlar kuulmuştu. Ancak bunlaın karşılığında bu bakanlık Türk köylüsüne sağlam olarak sadece 14 inek verebilmiştir.

Bu acı gerçekler karşısında yaldızlı sözlerle, müreffeh Türkiye, hızlı kalkınma edebiyatı ile kimi kandırmağa çalışıyoruz?

Etrafımızdaki komşu ülkelere bakalım ve kendi halimizden utanalım.

Taşlama

Aşık Kul Hasan, son yazdığı bir şiirle oportünizmi kınamıştır. Kul Hasan'ın bu şiirini aşağıda sunuyoruz.

Ağalığa yardım yaptı bu düzen
Fakir fukarayı sömüren ezen
Şahsî çıkarı için halkı temsilen
Meclise gireni istemiyoruz.

Gel kardeşim, konuşalım bal gibi
Örgütlenip çağlayalım sel gibi
Etilerden kalma bir heykel gibi
Dikilip oturanı istemiyoruz.

Gerçek halk lideri başta sıraya
Öbürleri girmesinler araya
Para için gâvurlara kiraya
Evini vereni istemiyoruz.

Gerçek efendimiz işçi ve köylü
Birleşip beraber yapalım balı
Sosyalizmin, sosyalistin tek yolu
kırlı yol göstereni istemiyoruz.

Gerçekçiler gerçek partili olsun
Hakikatlar niçin örtülü kalsın?
İster doğu, ister batılı olsun
Halkı sömüreni istemiyoruz

Kul Hasan, kırk çeşit sosyalist olmaz
Sömürücüler evine koymaz
Bu gidişle böyle halka inilmez
Halka inmeyeni istemiyoruz.

Aşık Kul Hasan

Gençlik

Gençlerin Yürüyüşü Nasıl Sabote edildi?

Ahmet Say

Önceki hafta Samsun'dan hareketle başlıyan TAM BAĞIMSIZ TÜRKİYE İÇİN MUSTAFA KEMAL YÜRÜYÜŞÜ, hem içeriden, hem de dışarıdan sabote edilerek, gerici ve tutucu çevreleri sevindirecek bir şekilde sonuçlandı. Yürüyüş kolunun ana unsuru olan güçbirlikçi sosyalist yurtseverlerin sonuna kadar direnmeleri dahi sonucu değiştirmedi ve baltalayıcı hedeflerine ulaşmış oldular.

Yürüyüşü, Türkiye Millî Gençlik Teşkilâtı organize etmişti. Plânlamaya göre, Samsun'dan yola çıkılarak 10 Kasım günü Anıt-Kabir'e varılacak ve emperyalizmi silâh zoruyla yenen Atatürk'ün önünde saygı duruşunda bulunulacaktı. Antiemperyalist cephenin en yürekli, en fedakâr unsurları eylemlerinin son hedefine ulaşmayı gerçekleştirdiler ve 10 Kasım sabahı Atatürk'ün kabrine çelenk koyma görevini yerine getirdiler. Fakat, bu davranış onların sözlerini yerine getirme imanından baş ka birşey değildi. Kamuoyunu etkilemek ve Türkiye'nin tam bağımsızlığı uğruna savaşacak yığınları başkentte bir araya getirmek görevi, baltalamalar yüzünden gerçekleştirilemedi.

Antiemperyalist mücadeleyi gerçekte kimlerin sonuna dek sırtladığını ve kimlerin mücadelede direnemediğini gösteren olaylar zinciri, yürüyüş boyunca şu şekilde birbirini kovaladı.

TMGT tarafından, yürüyüşün adı «Tam Bağımsız Türkiye İçin Mustafa Kemal Yürüyüşü» olarak ilân edilir edilmez, İstanbul ve Ankara'daki gerçek yurtseverler bir anda Samsun'da birleştiler. İstanbul'dan Devrimci Öğrenciler Birliğine bağlı gençlerle ve Ankara'dan Fikir Kulüplerinin militan önderleri, akın akın Samsun'a geliyor ve yürüyüş kolunun gövdesini geliştiriyordu. TMGT Genel Başkanı da yürüyüşçü önderler arasındaydı. Ayrıca, Ankara'dan Ankara Üniversitesi Öğrenci Birliği, Ortadoğu Üniversitesi Öğrenci Birliği, Hacettepe Üniversitesi Öğrenci Birliği gibi antiemperyalist mücadelenin gereğine inanmış olduğunu belirten gençlik kuruluşları da yürüyüşü destekliyordu.

İlk baltalama, beklendiği gibi polisten geldi. Yürüyüş kolu, Samsun'dan ayrıldıktan sonra yirminci kilometrede polis tarafından durdurulmuş ve militan önderler nezarete alınmıştı. Duruşmadan sonra serbest bırakılan gençle, yürüyüşü bıraktıkları yeden devam ettirdiler ve azimle, adım adım kilometreleri tüketmeye başladılar.

Bu sırada, Ankara'ya bazı asılsız haberler iletiliyordu. Sözüm ona gençler arasında ayrılıklar çıkmıştı! Haberler bununla da kalmıyordu. Yürüyüşü sabote etmek için çabuk davranmak gereğini duyan çevreler, provakasyon malzemesi niteliğinde haberler uçuruyordu. Eylem içinde bulunmanın temizliği ile, sevinçle, uçarılıkla hedefine yürüyüyen gençler ise, şimdiden hazırlanan bu provakasyon malzemesinin getireceği tuzaklardan habersizdiler. Türküler, marşlar söylenerek yürünüyor, kabarık göğüslerin önünde Türk Bayrağı şerefle taşınıyor, yol üstündeki köy ve kasabalara uğranarak halkımızla olumlu ilişkiler kuruluyordu.

İşte ne olduysa o günlerde oldu. Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı, eski Millî Şef İsmet İnönü, gazetelerin manşetlerine çıkan ısrarlı beyanlarında boykot kırıcılığı yapıyordu. İnönü Halk Partili gençlere, karanlık fikirlilere uymamalarını öğütlüyordu. Kimlerdi bu «karanlık fikirli ard niyetliler?» Yurdunun emperyalistler tarafından sömürülmesini engellemek için tüm milliyetçi güçlere, tüm yurtseverlere çağrıda bulunan gerçek sosyalistler mi? İsmet Paşa bununla da kalmamış, yürüyüşü destekliyen Halk Partili gençleri yanına çağırarak, bu işten vazgeçmelerini istemişti. Bu gençler ise, Garp Cephesi Komutanı sıfatını taşımış olan şimdiki kurt politikacı İsmet Paşa'ya, ortanın solundaki genç yurtseverlerin, antiemperyalist eylemin dışında kalamıyacağını anlatmaya çalışıyorlardı. Halk Partili gençler, entrikalar ile kişilikleri arasında bir tercih yapma durumundaydılar. Ve bu tecihi, yürüyüşü destekleme yolunda yapmak istiyorlardı. Ayakları şişen, ayaklarının etleri parçalanan güçbirlikçi sosalist yurtseverlerin gerisinde kalmak, yurtseverlik onuruyla bağdaşamazdı.

Yürüyüş kolu hedefe yaklaşadursun, Ankara'daki organizatör gençler de, 10 Kasım günü için halka dağıtılacak bildirin metnini hazırlıyordu. Bu bildiri, TMGT, Ankara Üniversitesi Talebe Birliği, Ortadoğu Üniversitesi Öğrenci Birliği, Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Fedeasyonu, 27 Mayıs Millî Devrim Derneği, Hacettepe Üniversitesi Öğrenci Birliği, Devrimci Öğrenciler Birliği, Ankara Yüksek Okullar Talebe Birliği ve Âşıklar Derneği tarafından onaylanmıştı. Yürüyüş kolunun Mamak

Sosyalist Literatürde Terimler ve Kavramlar

Dogmatizm

Doğma sözcüğü, eskiden, daha çok dinle ilgili bir terimdi. Doğma dinde ya da felsefede doktrinin temel noktaları anlamına gelir. Doğmacılık, değişme halindeki objektif realiteyle çelişen düşünce sistemlerine körü körüne bağlılık demektir. Toplumun ileriye doğru gelişmesiyle doğrulanmıyan gerici nitelikte sosyal teorilere de «doğmatik» denir.

Belirli tarihî şartlar içinde, doğru bir teorik iddiayı değişik şartlarda, değişik zaman ve mekân içinde otomatik olarak doğru saymak, diyalektiğe aykırı bir tutumdur ve doğmacılıktır.

Sosyalist bilim doğma değildir; ayrı ayrı durumlarda, doğru devrimci eylemin ne olacağını saptamamıza yarayan bir kılavuzdur.

Örneğin Marx zamanında, batının kapitalist ülkelerinin proleteryasının dün ya yüzündeki en devrimci gücü temsil ettiği, devrim merkezinin Batı Avrupada olduğu bir dönemde Batı Avrupa'nın belli başlı sanayi ülkelerinde gerçekleşecek olan sosyal devrim, bütün insanlığın sömürü düzeninden kurtuluşunu sağlıyacağı iddia edilebilirdi. Ve Marx'ta bu anlamda beyanlar bulmak mümkündür. Bugün, geçen yüzyıldan bu yana, dünyamızın büyük değişikliklere uğradığını, devrim merkezinin Batıdan Doğu'ya kaydığını, hesaba katmadan, emperyalizmin sömürü alanı bir doğu ülkesinde kurtuluşu batı proleteryasından beklemek ve devrimci eylemden kaçınmak, doğmacı bir davranıştır ve marksizmin ruhuna aykırı bir tutumdur.

Örneğin Çarlık Rusyasında, bürokrasi, feodal güçlerin emrinde her türlü yenilliğe karşı gerici bi zümre idi diye ve bürokrasi terimi çarlığın halk düşmanı yönetimi anlamına kullanıldı diye; Türkiye'deki küçük burjuva bürokrasisini feodal güçlere bir tutmak ve bu zümrenin demokratik devrim aşamasında, her zaman tutarlı olmasa da, devrimci bir potansiyeli temsil eden küçük burjuva reformizmini takdir edememek, doğmacı bir tutumdur.

ta başkente girmesinden sonra, tüm başkentlileri yürüyüşe katılmaya çağıran bildiride şu cümleler yer alıyordu:

Büyük Türk Milleti!
Atatürk için toplanalım!
Mustafa Kemal'in millî kurtuluş idealini yaşatmak için,
Mustafa Kemal Devrimine saldıran karanlık güçlere dur demek için,
Milletçe yabancı uşaklığına düşmekten kurtulmak için,
TAM BAĞIMSIZ, GERÇEKTEN DEMOKRATİK TÜRKİYE İÇİN,
Gazi Mustafa Kemal'in Millî kurtuluşçu saflarında toplanalım!

Ve bildiri, **«YAŞASIN TÜRKİYE! YAŞASIN YARININ BAĞIMSIZ TÜRKİYESİ İÇİN MÜCADELE »** sözleriyle son buluyordu.

Ne var ki, bildiri metni üzerinde mutabakata varılmasına rağmen, hattâ bildiri matbaaya verilip yüzbin adet bastırılmasına rağmen, tertip komitesi olarak imzalarını koyan TMGT İkinci Başkanı Taylan Benli, Ankara Üniversitesi Öğ. Bir. Başkanı Bilâl Moğol ve Ortadoğu Öğ. Bir. Başkanı İskender Odabaşoğlu, Ankara vilâyetine (emniyete) yeni bir dilekçe vererek, imzalarını geri aldıklarını belirtmişlerdi. Bu öğrenci kuruluşu başkanlarının söylediklerine bakılırsa, Güvenlik Kurulu Başkanı Kemalettin Gökakın, Taylan Benli'yi çağırmış ve bu işten vazgeçmesini söylemişti. Vazgeçilmediği takdirde sonu kötü olacaktı. Taylan Benli, bir yandan başından geçenleri anlatıyor, öte yandan da sosyalistlere çatıyordu. Ve şimdi, daha önce hazırlanan provakasyon malzemesi öne sürülüyor, (sosyalistler sanki Anayasa çer çevesinin dışında davranmışlar gibi), türlü bahaneler uyduruluyordu.

Meseleyi İlhan Selçuk açık bir dille ortaya koyduktan sonra, sosyalistlere kabahat yüklemenin ve bahane bulmanın ucuzluğu iyice ortaya çıktı.

Bu şartlarda gerçek antiemperyalistler, bütün çatlaklara rağmen, yürüyüşü sonuna dek götürmek ve Anıt-Kabir'e ulaştırmak kararındaydılar. Ama, bastırılmış olan yüzbin adet bildiriyi dağıtmak olanağı yoktu. Çünkü bildiride ismi gözüken üç temsilci, imzalarını geri aldıklarını bildirmişlerdi. Ankara içinde yapılacak olan bir gösteri veya yürüyüş, artık kanunsuzdu. Eylem baltalanmış, baltalayıcılar amaçlarına kavuşmuştu.

Antiemperyalist öncüler, sözlerini gerçekleştirmek için, topluca Anıt-Kabir'e gittiler ve Ata'ya saygı duruşunda bulundular.

Gençlik ve Antiemperyalist kavga

Deniz GEZMİŞ

Çağımız, devrimcilerin Amerikan emperyalizmini adım adım kovaladığı çağdır. Çağımız, gençliğin Çekoslovakya'da ve diğer revizyonist ülkelerde karşı devrimci olduğu çağdır. Çağımız biz yaştakilerin Vietnam'da Dominik'te Meksika'da Amerikan emperyalizmine karşı döğüşerek öldüğü bir çağdır.

Azgelişmiş dünya halkları emperyalizme karşı bir savaş verirken gençlik bunun dışında kalamaz. Biz daima ezilenden yana çıkmak zorundayız. Eğer bizim kavgamız anti-emperyalist kavganın paraelinde yürümezse, ayakta rımız havada kalır.

Yalnız, gençlik bu paralelde savaşırken, politik partilerden bağımsız olmak zorundadır.

Geçmişteki örnekler bağımlılığın zararlarını göstermiştir. Bu hataları bir kere daha tekrar etmenin hiç bir anlamı yoktur. Gençlik yalnız devrime karşı sorumludur, politik partilere değil. Zaman olur ki, bütün politik partiler karşı devrimci olabilirler. (Bugün Türkiye'de olduğu gibi). Bu nedenlerden ötürü gençliğin görevi anti emperyalist kavgaya katılmak, fakat bağımsız olmaktır.

Bugün bu zorlu kavgada tek umut olması gereken devrimci gençlik bölünmüştür. Bunda şüphesiz ki, oportünist kişilerin rolü büyüktür. Dürüst, yiğit, devrimci kardeşlerimizden bir kısmı, sekterlikleri yüzünden oportünistlerin etki alanına girmiştir. Bu giriş, onları, giderek karşı devrimcilerin safına düşürmüştür. O kadar ki, Amerikan erlerini denize atmak isteyenlere engel olmak için barikat kurmaya kadar götürmüştür. Bu gidiş onları aktif direnmenin başladığı yerde pasif direnmeye itmiştir. Cağaloğlu'nda görüldüğü gibi. Bu oportünist kişiler hiç birşey yapamadıkları zaman faşizm gelir fobisini ortaya atarak devrimci gençliği eylemden çekmeyi denemişlerdir. Bu fobi, kısmen başarı sağlamış ve devrimci eyleme büyük darbe vurmuştur.

Bu iddiayı dikkatle incelemek gerekir. Sosyalist örgütün % 3 oy aldığı bir ortamda faşizme gitmek için hiçbir sebep bulunmazken, bunu söyleyenler Hürriyet Meydanı'nda ve Kızılay'da hiç birşey halledilmez diyenlerle aynı düşünceye sahiptirler. Fakat bütün bunları olağan karşılamak gerekir. Çünki, küçük buruva sosyalistlerinden daha fazlası beklenemez. Onlar, elbette ki, rahat mücadeleyi tercih edeceklerdir. Bizim bu gibilere söyiyeceğimiz tek şey şudur:

«Düşmesin bizimle yola
Evinde ağlıyanların gözyaşlarını
boynunda ağır bir zincir gibi taşıyanlar»

Devrimci gençlik Amerikan emperyalizmine ve oportünizme karşı duran gençliktir. Onun görevi, sayısının azlığına düşmanın çokluğuna bakmadan, Amerikan emperyalizmine karşı sonuna kadar dövüşmektir. O, en iyi biçimde karar veren ve uygulayandır. O, boş gecelerini değil, boylu boyuna ömrünü bu kavgaya verendir.

Yaşasın tüm bağımsızlık savaşı veren dünya halkları!

Yaşasın tam bağımsız Türkiye!

Kitap • İlkel Toplum Köleci Toplum Feodal Toplum

Z. Emre

İnsan toplumunun tarihî evrimine toplu bir bakış niteliğindeki kitap, bu evrimin üç evresini ele alıyor. Ve, İlkel Toplum, Köleci ve Feodal toplumları, insan toplumunun her döneminde ayırd edici niteliklerini belirleyen ekonomik alt yapı temelinden hareket ederek inceliyor.

Sol Yayınlarının yayınladığı son kitoplar arasında İlkel Toplum. Köleci Toplum, Feodal Toplum adında bir de tarih kitabı var. Üç yazar, Y. Zubritski, V. Kerov, Mitropolski, bölüm bölüm paylaşarak hazırlamışlar.

İnsan tolumunun tarihî evrimine top lu bir bakış niteliğindeki kitap, bu evrimin üç evresini ele alıyor. Ve, İlkel Toplum, Köleci ve Feodal toplumları, insan toplumunun her döneminde ayırd edici niteliklerini belirleyen ekonomik alt yapı temelinden hareket ederek inceliyor.

Dediğimiz gibi, bir tarih kitabı, ders kitabı biçiminde bir tarih kitabı, ama alışageldiğimiz tipte bir tarih kitabı değil... Uzun bir zamanı nispeten dar bir çerçeve içine sığdıran ve oldukça geniş döküman veren kitap, tarihî olayları peşpeşe sıralamak kuruluğuna düşmemiş ve olayların dış görünüşleriyle yetinerek yüzeyde kalmamış. Bu yüzden de ilginçliğini yitirmemiş. Tarihî olayların ortaya çıkışlarındaki nedenlerin ve doğurdukları sonuçların tahlilini de vererek dikkatimizi her an taze tutuyor.

Kitabın konu edindiği, gerçek tarih, sadece büyük adamların, kralların ve başbuğların yaşantısının hikâyesi değil. Kitapta insanoğlunun yaşama mücadelesinin hikâyesini ve bu mücadele sürdürülürken gerek insanların doğaya karşı gerekse de birbirlerine karşı aldıkları çeşitli durumların hikâyesini buluyoruz.

İnsanoğlu, yaşamını sürdürmek için maddî servetleri üretmek ve bunu her zaman artan miktarlarda yapmak zorundadır. İnsanoğlu bu maddî servetleri doğadan elde eder. Bu onun yaşam mücadelesidir. İnsanoğlunun mücadelesi, yakın ataları antropid mavmunların iki ayak üzerinde bir duruşa geçişlerinden başlıyor. Bu ilk çağlarda insan, doğa karşısında güçsüz ve çaresizdi. Alet ve avadanlıkları, silâhları yoktur. Bu yüzden de doğaya karşı mücadelesinde öteki insanlarla ele le vermek, gücünü ve emeğini birleştirmek zorundadır. Onun için yiyecek ve barınak bulduğu yerde konaklayan göçebe sürüler halinde yaşar. Bu dönemde, hep birlikte yararlanılan çok ilkel de olsa üretim araçları bütün topluluğun mülkiyetindedir; topluluğun çalışmasının ürünleri de bütün üyeler arasında ortaklaşa üleştirilir.

Zamanla, kuşaktan kuşaka aktarılan çalışma alışkanlıkları ve tecrübeler sayesinde üretici güçler gelişir ve emeğin verimliliği artar. Topluluğun yaşamını sürdürebilmesi için bütün topluluk üyelerinin aynı eyleme aynı şekilde katılma gereği önemini yitirir ve insan toplumunda cinse ve yaşa göre ilk iş-bölümü meydana gelir. Sonra, üretici güçlerin daha ileri bir evrim düzeyinde, insanlar artık av peşinde koşmak zorunda değillerdir, toprağı işlemeyi öğrenirler ve yerleşik hayata geçerler, vb...

Böylece insanlığın bütün evrimi boyunca üretici güçler gelişecektir. Üretici güçler gelişecektir. Üretici güçler, üretim âlet ve araçlarıyla, bu âletleri iş alışkanlıkları ve üretim tecrübeleri sayesinde kullanan insanı kucaklar. Âletler insanlardan bağımsız olarak ge lişip mükemmelleşmiş değillerdir elbette. Ama âletler değişip geliştikçe, insanların üretim tecrübeleri, iş alışkanları ve yetenekleri de değişecektir; yani bütünüyle üretici güçler değisecektir. Ve insanlar, toplumun üretici güçlerinin gelişme düzeyine uygun dü şen, bu düzeyin gerektirdiği üretim ilişkilerini kuracaklardır.

Demek ki, «Toplumun tarihî ve iktisadî evrimini iyi anlamak için üretici güçlerin gelişmesini incelemek yeterli değildir. İnsanların, maddî servetlerin üretimi sırasında ya da çalışmalarının ürünlerini değiştirmeleri sırasında kendi aralarında kurdukları bağları ve ilişkileri de iyi tanımak gerekir. Üretimde sosyal ilişkiler, maddî üretimin vazgeçilmez, zorunlu bir ögesi olan ve üretim ilişkileri denilen şeyi meydana getirirler.

«Çalışma ürünlerinin toplumun üyeleri arasında üleştirilmesi sistemini belirleyen, bu üretim ilişkileridir. Bu üleştirme, üretim ile tüketim arasındaki bağıntıyı teşkil eder ve son tahlilde, üretim araçları mülkiyetinin ayırd edici niteliğine bağlıdır. Madem ki insanlar kendi üretici güçlerini seçmekte özgür değillerdir, üretim ilişkileri insanların iradesine bağlı değildir. Her kuşağa, kendinden önceki kuşaklardan belirli bir üretici güçler düzeyi miras kalır ve bu kuşak, üretici güçlerin evrimi bu son üretim tarzını da eskitip yok edinceye kadar kendilerine miras kalan belirli üretici güçler düzeyine uygun düşen bir üretim tarzının kanunlarına boyun eğerler.

«Üretici güçlerle buna tekâbül eden üretim ilişkilerinin tümü, tarihî bakımdan belirli bir üretim tarzı meydana getirirler ki, bu da toplumsal yaşantının maddî temelini teşkil eder. Maddî servetlerin üretim tarzı toplumsal ilerlemenin belirleyici kesin faktörüdür ve evrimin her döneminde toplumu karakterize eder. İnsan hayatının maddî temeli üretim tarzı olduğuna göre, toplum tarihi de, üretim tarzlarının gelişmesi ve düzenli olarak bir birlerini izleyişi tarihî olarak ele alınmalıdır. Böyle ele alınınca da, toplum hayatının her dönemi o üretim tarzına uygun düşen üretim tarzı kanunları incelenmeksizin anlaşılamaz.»

Bu satırlardan da anlaşıldığı gibi kitap, tarih anlayışı ve araştırmaları bakımından aydınlatıcı, çok önemli bir örnek. Kitapta, tarihi maddeciliğin top lum olaylarının incelenişinde nasıl gerekli bir anahtar olduğunu görüyoruz. Ve diyalektiğin doğa olaylarına olduğu gibi, toplum olaylarına da parlak bır şekilde uygulanışına tanıklık ediyoruz

İnsan toplumunun ne doğrultuda geliştiğini ve hangi süreçlerden nasıl geç tiğini, evrimle devrim arasındaki nitelik ve nicelik bağlantılarını öğreniyoruz. Bu bizim için sadece tarih merakımızı aydınca bir tatmin ediş demek değildir. Bunda da bir yarar vardır elbette. Ama daha önemli olan karşılaştığımız toplum yapılarının hangi evrim düzeyinde olduklarını doğru saptayabilmemiz için bize yol göstermesidir. Bu da, gerek başka toplumları ve gerekse kendi toplumumuzu daha iyi değerlendirmemiz ve onun doğru yerini saptadıktan sonra, hangi doğrultuda değişime uğrayacağını doğru anlayarak eylememizi bu doğrultuya göre ve doğru olarak ayarlayabilmemiz bakımından önemlidir.

İnsanlığın çağlar boyunca tanımış olduğu değişik toplum biçimlerini, belli başlı özellikleriyle bilmeden, henüz bilimsel açıdan gerektiği gibi incelenmemiş bulunan Türk toplumunu, bugünkü durumunda bile, doğru olarak yorumlamak imkânsızdır. İlkel komünal toplumun izlerini taşıyan aşiret ilişkilerini, derebeylik ilişkilerini, komp rador kapitalizminin zorunlu kıldığı iktisadî ve sosyal ilişkileri bağrında barındıran heterojen Türk toplumunda, doğru devrimci çizgiyi saptayabilmemiz için çağdaş kapitalist toplumun işleyiş mekanizmasını anlatan ekonomi politik kadar, tarihî materyalizmi de bilmemiz gerekir. Kitap bu bakımdan da okunmaya değer.

Ayrıca, açık dili, tutarlı fikir düzeni ve renkli anlatımı ile zevkle okunacak bir kitap. Özellikle daha önce bu konularla ilgilenmeye vakit bulamamış olanlar, klâsik kitaplardaki tarih olaylarının gerçek nedenlerini örten perde nin gözlerinin önünde sıyrıldığını ve evreni daha bir iyi anladıklarını hissedeceklerdir.

Sanat • Sanat ve Devrim

Lunaçarski

Sovyetlerin yönettikleri gibi, devrimci bir devlet için sanat sorunu şöyle konulur: Devrim sanata ne verebilir, sanat devrime ne verebilir? Elbette ki, devlet, devrimci fikir ve beğenileri sanatçılara zorla kabul ettirmeyi tasarlamaz, çünkü gerçek sanatın başta gelen niteliği sanatçının içtenliğindedir.

Ama cebir bir yana, başka etkileme yollarına; ikna, teşvik ve cesaretlendirmeye, yeni sanatçıların uygun biçimde yetiştirilmesine önem verilmelidir. Bütün bu çâreler, sanatın devrimci esini (ilhamı) diyebileceğimiz şey için kullanılmalıdır.

Şu son zamanların burjuva sanatını nitelendiren belli başlı nokta, bu sanatın bir muhtevadan yoksun oluşudur. Eğer hâlâ biraz olsun bir sanat görüşümüz varsa; bu da geçmiş zamanlardan arta kalmadır. Her şeyde, müzikte, resimde, heykelde, edebiyatta muhtevası olmayan bir biçim, aşırı ölçüde ortaya çıkmaktadır. Stilin bundan zarar gördüğü apaçık belli oluyor. Gerçekten de son burjuva çağı, mimaride bile, hattâ günlük hayatla ilgili dekorda bile, gerçek bir stil yaratamadı: Ancak eklektizmin (seçmeciliğin) tuhaflıklarını ve saçmalıklarını verebildi. Salt biçim üstüne araştırmalar, gülünç fantaziler, çeşitli hileler ya da bir çeşit abrakadabraca akıl cambazlığı ile renklendirilen, oldukça da ilkel bir bilgiçlik taslama biçiminde dejenere olmuştur. Şu da var ki, gerçek biçim mükemmelliği salt biçim araştırmalarından gelmez, bütün bir çağ boyunca yığınlar açısından biçimle duyma ve düşünmenin özel tarzları arasındaki uygunluktan gelir.

Burjuva toplumu, 10, 20 ya da 30 yıldır sanatçı anlatımlara (ifadelere) lâyık özel duygulara ve fikirlere sahip olmadı.

Devrim, dikkate değer bir genişliği, büyük bir derinliği olan fikirler getirir. Ve devrim, çevresinde, coşkun, karmaşık, yan basit ve yüzeysel olmayan kahramanca duygular uyandırır, onları körükler, ortaya çıkarır.

Elbette ki, eski sanatçılar, anlamaya bile ulaşamadıkları bu yeni değerler karşısında yetersiz kalırlar. Ve kimbilir, ne denli yaban bir ilkel tutkular ve dar düşünüşler seli karşısında sanırlar kendilerini: Oysa onların bu yanılması, bu kuruntusu, kendi miyopluklarından ileri gelmektedir. Bunlardan bir çoğu, en yetenekli olanları aydınlatılabilir: Gözlerinin önündeki perde kaldırılabilir. Ama, en başta gençliğe, çok daha kolay heyecanlanabilen, akkorlaşmış devrim ateşinde eğitimini daha kolaylıkla alabilen gençliğe güvenmek gerekir. İşte devrimin sanat üzerinde güçlü bir etki yarattığını görebilmeyi bu rolünden bekliyorum. Daha kısacası, öyle sanıyorum ki, sanat, bu berbat çöküntü halinden, salt biçimcilikten kendini çekip çıkarabilecek, büyük düşünceleri ve büyük heyecanları başkalarına da aşılayabilecek bir şekilde ve güçle ifade etmek olan gerçek görevini yeniden üzerine alacaktır.

Ama devlet, sadece sanatın bu yenilenmesini düşünecek değildir. Devletin, kültürün ilerlemesi bakımından başka bir görevi, günlük bir görevi vardır: Devlet, ülkenin her köşesine devrimci düşünceyi, devrimci duygu ve davranışı yaymalıdır. Bu konuda hükûmet, kendi kendine, bu amaca ulaşmak için sanatın yararı ne olabilir diye sorar. Cevap açıktır: Eğer Devrim sanata bir ruh verebilirse sanat devrimin dili olabilir.

Propagandanın etkinliğini bilmeyen var mıdır? Ama gerçek propaganda nedir? Ve propaganda, olayların ruhsuz, kuru bir şekilde ve objektif olarak ortaya konuşundan, mantığa dayanan ispatlamalardan, bizim dünya anlayışımızı meydana getiren delillerden nerede ayrılır? Gerçek bir ajitasyoncunun propagandası dinleyicileri, okuyucuları heyecana getirmekten ve doğrudan doğruya onların iradeleri üzerinde etki yapmaktan ibarettir. Propaganda devrimci öğretimin getirdiği her şeye bir ateş, bir kaynaşma, göz kamaştırıcı bir parlaklık ve renk verir. Şimdi burada vaızdan söz etmek gerekecek: Evet, biz hepimiz birer vâiz, vaiz veriçiyiz. Propaganda ve ajitasyon, yeni bir inancın derin bir bilgiye dayanarak durmadan vaız edilişinden başka bir şey değildir.

Bu vaız verişte sanat bulundukça, vaızın etkisi daha kuvvetli olacaktır, bundan şüphe edilebilir mi? Sanatçı bir konuşmacının, sanatçı bir yazarın, yüreklere giden yolu, böyle bir sanatçı bir yeteneği olmayanlardan çok daha çabuk bulduklarını bilmez miyiz? Ama kollektif propagandacı, kalabalıklar için zamanımızın vâizidir. Öyleyse devrimci örgüt bütün sanat âletleriyle donatılmalıdır, bu sanat âletleri ajitasyon araçları olacaktır. Yalnız afiş değil, daha derin düşünceleri, daha güçlü duyguları içinde taşıyan tablo, heykel, daha kalıcı yapıtlar da devrimci gerçeğin kavranılması için öğretim kaynakları olabilirler.

Eğitim kadrolarımız yığınları harekete geçirdiğinde, ritm okullarımızın öğrencilerinin grup halinde ilerledikleri görülecek, onlar dansa gerçek yerini verecekler.

Acı Lokum

Acı lokum,
Acı lokum
Seni sevmek değil
İçime dolduruyorum

Sen ışık
Sen gerçek
Sen varlığım
Sen yokluğum
Sen canımın içi Türkiyem
Sen yüreğimin sancısı, halkım,
umudum
Sen koca bir asmada
Salkım salkım gün görmemiş
koruğum
Sen bitmeyen, tükenmeyen Sabır
tohumum
Sen sinsice sömürülen
Sen yüreğimin ağrısı Anadolum
Sen memnu meyvam
Deli balım
Acı lokumum

Seni sevmek değil
İçime dolduruyorum

Acı lokum,
Acı lokum.

Orhon M. Arıburnu

Gitme Kal

Nice nice acıları aklına getir
Bunca yoksulluğu aklına getir
Gözyaşlarını aklına getir
«GİTME KAL» var yok dinlemez
bir çocuk isteğidir

Gitme aklına getir
Kıraç mı kıraç toprakların üstüne
Güneşler açar yağmurlar kesilince
Çırıl çıplak kayada yeşerir incir ağacı
Dağların kuytusunda bir uslu çiçek
Dağıtır mavisini kendi kendine
Gitme beraberlik içinde
Nasıl sevinirdik aklına getir.

Herşeyi herşeyi aklına getir
Gece yarılarını aklına getir
Söylediklerini aklına getir
Sinsi yağmurlar yağıyordu
Soğuktu
Yaktığımız ateşi aklına getir

Nelerden geçiyorsun aklına getir
Gitme dünyamızın her yerinde
Yorgun eller gülleri derleyince
Ellerin sevincini aklına getir
Güllerin sevincini aklına getir
Ne çok severdik seni aklına getir

Arif Damar

«Oy isteriz, ama seçim başlıbaşına bir hedef değildir.
Kalabalıklar ve alkışlar bizim için hedef olmamalı.
Önemli olan, parti militanlarıdır.
Sosyalizmin kendi özünde hürriyet olduğu için halkımıza sosyalizmi anlatmak yeter.»

TİP Kongresinden üç konuşma

Türkiye İşçi Partisinin 3. Büyük Kongresinde gerçek muhalefetin temsilciliğini yapan ve doğru eylem çizgisini savunan delegelerden, söz alma sırasına göre ilk ikisinin konuşmalarını aşağıda sunuyoruz.

TİP'liler sosyalist Türkiye'nin kurulması için Amerikan emperyalizmine karşıdırlar. Ancak henüz bu bilince ulaşmamış ya da sosyalizmi çıkarlarına aykırı bulan çeşitli toplum tabakaları da bir noktaya kadar anti emperyalist eyleme katılabilirler ve katılmaktadırlar.

Bu konuda Türkiye son bir kaç yıl içersinde büyük değişiklikler geçirmiştir. Bilinçsiz Amerikan hayranlığının yerini eylemli Amerikan aleyhtarlığı almaktadır. Artık gençler, işçiler, köylüler tam bağımsız bir Türkiye'nin kazanılması için mücadele ediyorlar. Emperyalizm, kamu vicdanında olduğu kadar çarşıda, pazarda, sokaklarda miting alanlarında tel'in ediliyor. Bu safhada anti emperyalist mücadelenin daha başarılı ve etkili olarak yürütülmesi ödevi partimize düşmektedir.

Şu halde partimizin sosyalizme yönelen temel ilke ve amaçlarından sapmadan, Amerika'ya karşı eyleme katılan bütün güçleri birleştirmesi gerekmektedir.

Bağımsızlık mitinglerinde konuşan sözcülerin kişiliklerinden çok söyledikleri sözler ortaya attıkları fikirler önemlidir. Biz onların eyleminden, öncülüğü kaybediyoruz endişesiyle uzak kalmamalıyız. Programımızdaki temel ilkelere sadık kaldığımız sürece Türkiye'de bu işin öncülüğünü yapacak başka siyasî örgüt yoktur.

Bizim dışımızdaki, örgüt ve tabakalardan da gelse, anti emperyalist her davranış, bir yönü ile kitlelerin sosyalizme yaklaşması sonucunu doğurmaktadır. Elbette mitinglerle gösteri yürüyüşleriyle, iktidarlar değişmez. Ancak bütün bu eylemler emekçi halkı kendi partisine ve bağımsızlık ülküsüne götürecek somut olaylardır.

Bir yandan halkı anayasadan doğan toplantı ve gösteri yürüyüşü haklarını kullanmaya çağırırken, diğer taraftan TİP'lileri bu eylemlerin dışında tutmak çabaları, söz ve eylem arasındaki çelişkiyi ortaya koymaktadır.

Partimiz, bir takım kısa vadeli yanlış değerlendirmeler sonucunda, anti - emperyalist mücadele konusunda üzerine düşen şekilde, toparlayıcı ve birleştirici olamamıştır. Özellikle ülkemizde büyük bir dinamizmin unsuru olan gençlik hareketlerine, gereken önem verilmemiştir. Zaman zaman partili gençler eylemin dışında tutulmak istenmiştir. Meseleler sokağa dökülürse ardından faşizm gelir endişesi yersizdir. Çünkü faşizm şu anda Türkiyemizde kol gezmektedir.

İttifak halindeki sömürücülere ya da satın alınmış işbirlikçilerine karşı, ulusal bağımsızlık ve halk cephesi kuramazsak asıl o zaman faşizm gelir.

Sayın delegeler;

Sosyalist kolay yetişmiyor. Bir yandan yeni elemanlar kazanmamız icabederken öte yandan mevcutları da korumayabilmeliyiz. Geçen kongrede anti-emperyalist mücadele sorununun gereğince tartışılmaması, eylemimize yararlı olan pek çok partilinin uzak düşmesine, bir kısmının da parti üyeliğini kaybetmesine sebep oldu. Hatâlar telâfi edilmelidir. Kaybedilenler tekrar kazanılmalıdır.

Açıklığa kavuşmamış konulardaki düşünce ayrılıkları sebebiyle partimizden uzaklaştırılan sosyalistlere tekrar saflarımıza katılma imkânının verilmesi bizi daha tutarlı, daha güçlü kılacaktır.

Yukarda kısaca özetlemeğe çalıştığımız düşüncelerimizi sayın delegelerin dikkatlerine sunar, hepinizi başarı dileklerimle selâmlarım.

Ayten Okan (İzmir Delegesi)

Türkiye İşçi Partisinin
Sayın Kurultay Delegeleri,

Partimiz sosyalist dünya görüşünü kabullenmiş ve bunun mücadelesini yapan bir partidir. Bu yüzden ülkemizde bilimsel sosyalizmin teorisinin çizdiği stratejiden başka bir yolun benimsenmesinin part'miz açısından olanaksız sayılacağı açıktır. Bu stratejinin dışında, bilimsel sosyalizme uygun olmıyan ve ancak sosyal demokratların benimsiyebileceği türden davranışlarla başarıya ulaşıldığı dünyanın hiçbir yerinde görülmemiştir. Bu yanlış strateјiyi ortaya atanlar, «anti-emperyalist mücadeleyi sadece sosyalistler yürütecektir» yolunda bir iddiada bulunmaktadırlar. Oysa bilimin bize öğrettiğine göre, emperyalizmin girdiği yerde, emperyalizmin nüfuzu kırılmadan, emperyalizm kahredilmeden sosyalizm kurulamaz.

Ülkemiz yarı sömürge-yarı feodal bir ülke olduğuna göre önümüzdeki devrimci adım millî demokratik devrimdir ve atacağımız şiarlar buna uygun olmalıdır. Kaldı ki partimizin programı da bir millî demokratik devrim programıdır. Yani toprak reformu demokratik bir şiardır. Bankaların devletleştirilmesi millî bir şiardır. Neden millî demokratik devrim?

SOSYALİZM İÇİN MİLLÎ DEMOKRATİK DEVRİM

Bu aşama geçildeden, yani ülkemiz bağımsız ve demokratik bir ülke olmadan sosyalist devrim gerçekleşemez. Millî, yani Amerikan emperyalizmine karşı, Demokratik: Yani feodalizme, ağalığa karşı savaş. Her yerde millî kurtuluş savaşları bu şiarlar altında başlatılmış ve yürütülmüştür. Bu durumda devrimcinin görevi bu durumu kavrayıp ondan sonra bu stratejinin ışığında sınıfların tahlilini yapmak ve dostu düşmanı ayırd etmektir.

Bu bakımdan bilimsel olmıyan, ütopik ve emperyalizm tarafından ihracat metaı olarak düşün hayatımıza sokulmuş görüşlere meydanı boş bırakamayız.

TİP'in görevlerinden en önemlisi öncelikle proleteryaya, köy ve şehir emekçilerine sosyalist bilinci yaymak, halkı anti-emperyalist mücadeleye hazırlamaktı. Fakat dört yıl boşageçmiştir.

Genel Merkezin tabanla ilişkisi yoktur. Artık dönekliğe paydos diyelim, emekçi halk deyip de emekçi halkın içine girmekten korkanlara paydos diyelim. Salon numaralarına paydos diyelim.

Sosyalizm galip gelecektir.

Türkiye halkı emekçilerin partisinin önderliğinde emperyalizmi kovacaktır.

Yaşasın halk savaşının zaferi.

NAZIM YAZAR
(İçel Delegesi)

TÜRK SOLU: Haftalık Gazete • Sahibi: Şerif Tekben • Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Bora Gözen • İdare yeri, Yazışma ve Abone Adresi: Babıâli Cad. No. 29 İstanbul, Telefon: 27 39 61 • Ankara Temsilciliği: Ahmet Say, Yüksel Caddesi Bayındır Sokak No. 43/A • Dizgi tertip: Yüksel Matbaası, Baskı: Özdemir Matbaası

İstanbul Dağıtımı: Fuat Büte, Ankara Caddesi No. 34, Tel: 27 89 49 • Ankara Dağıtımı: Ankara Umum Gazete Bayileri Kooperatifi • Ege Bölgesi Dağıtımı: Orhan Özşişman, İzmir • Yıllık Abonesi: Yurt içi 40 TL., Avrupa uçak: 80 TL., Amerika uçak: 170 TL., • İlân santimi 20 TL., Yayın İlânları % 50 indirimlidir.